

ויחי

וטהר לבנו

מענה כמעט על כל שאלה בפרשה

זוידושלים מקורלים וזוזוקלים עצובים

ויחי חזק יעקב אבינו לא מת

להצלחת בני היקר והחביב כנפשי

יוסף חיים בן יעל ני"ן

שימשך להאיר ולשמח את כל המשפחה במעשיו הטובים לאלוקים ולאדם

ושיזכה לזיווג ראוי והגון בקרוב ממש

ושכל שאיפותיו הטובים לחיים טובים יתגשמו במלואם אמן ואמן

דעם זעור קטן על מצבנו
אנחנו הגורם למצבנו
למה לא נעשה
בני יעל ני"ן

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי החפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 7 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים

לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לסט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבוע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,

ובינתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

בס"ד יש כבר 2600 עמודי חידושים ל7 הכרכים,

בס"ד יהיה בכל כרך מעל 400 עמודים - מלבד ההגדה שהיא כ-300

כרך בראשית + מועדים נתרמו

אולי תן מהדורה על שמך בכרכים: שמות, ויקרא, במדבר, דברים. - הגדה של פסח

החזק במוסר כי חייך: קיבלנו אני ותלמידי והלוואי כל עם ישראל

5 שורות או קטע קטן מספר מוסר שמדבר ללבך - במיטה לפני השינה

וְטָהַר לְבָנוֹ - וַיְחִי

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה

השתנו לדמות אביו ורבו יעקב אבינו, ויוסף בהתלהבות היה רועה את אחיו שהיה מלמד את מה שלמד מאביו, כי היה דולה ומשקה מתורת אביו רבו המובהק לאחיו.

והנה 22 שנה יוסף נתלש מלימודו עם אביו, ועבר מדורי גיהינום וניסיונות קשים ומרים, ועתה סוף סוף הוא יכול להחזיר את השנים הגזולות חזרה לעצמו, ולנצל את החיים שנתרו לו יחד עם אביו ולחזור ללמוד אתו כימי קדם, כימי 17 שנות נעורו.

אבל יוסף, מתייסר ומתאפק ולא הולך ללמוד עם אביו, יוסף פשוט נתלש באכזריות מחלוס חיי ללמוד עם אביו ורבו המובהק תורה, **וכל** זה רק בכדי שלא ישל בלשון הרע על אחיו, אפילו שזה יהיה לתועלת ובהיתר כי אין סיכוי שיעקב יכשיל את יוסף באיסור לשון הרע האסור.

וכל כל כך למה? כי יוסף רצה לתקן את ה-17 שנה בהם דיבר לשון הרע על אחיו אצל אביו, לכן באו ה-17 שנה בסוף חיי אביו, שהיו לאחר נתק אכזרי וצימאון אדיר של יוסף לאביו, וב-17 שנים הללו יוסף מתייסר ולא נפגש עם אביו לתקן את חטא לשון הרע של 17 שנות נעוריו.

ללמדנו, כמה עלינו לתקן את מה שקלקלנו בנערינו, כן!! כל מה שקלקלנו בגיל צעיר חובה עלינו לתקן, אפילו במחיר הקרבה כואב מאוד והפסד עצום עד אין שיעור, כי באמת עלינו החובה לנקות!!!

ואולי גם נבין כמה חמור עוון לשון הרע, ועד כמה עלינו לתקן את חטא זה, שבשביל לתקן חטא לשון הרע יוסף הצדיק הפסיד 17 שנים לימוד תורה עם אביו רבו המובהק, אז נקבל על עצמנו מהרגע לשמור על לשוננו ולא לדבר לשון הרע ח"ו

וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצָּאתַי חַן בְּעֵינֶיךָ שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי

ואם נשאל מה מיוחד בעיניים של יעקב יותר משאר חלקי ואברי גופו הקדוש של יעקב אבינו? **ויתכן** שיש מיוחדות בעיניים של יעקב יותר משאר איברי גופו הקדוש, כי מלבד מה שיעקב שמר על עיניו בקדושה, עיניו גם שמרו על אנשים אחרים והצילו אותם מעוון.

וכידוע שהעיניים של יעקב הצילו את יוסף בשעת הניסיון עם אשת פוטיפר, שיוסף ראה דמות פני אביו בחלון שנסתכל עליו, וכך יוסף התגבר על יצרו הרע. **לכן** העיניים של יעקב הרואות למרחוק והצילו אותו מעוון ומלרדת שחת, ליוסף עיניים **הללו** - **עיני יעקב שימשו כחפץ של קדושה** יותר מכל חלק ואיבר בגוף יעקב הקדוש!!! כי לזכות אחרים בקדושה ומניעת אחרים מעוון חמור עוצמתי יותר!!! ובעצם העיניים הללו מתקשרות לבריתו של יוסף וכאמור, וכביכול נשבע בעיניים של אביו ובבריתו - של יוסף.

ובעצם בזה ניחמו בורא עולם כשירד למצרים, שידו הקדושה של יוסף הצדיק שלא חטא תישבע בעיניך, וזה ישמח אותך כי תרגיש את קדושתו בעיניך, וגם שהוא יקיים את שבועתו לקברך בארץ ישראל כרצונך.

לכן, עלינו החובה להשתדל לזכות אחרים במצוות, ולחזקם ולהצילם מעבירות ומדרך רשע ומלרדת שחת לאובדן רוחני רח"ל, וחלילה לנו לקלקל אחרים שזה פי כמה וכמה גרוע יותר ממה שאתה חוטא לעצמך רח"ל, ולכן אם בחיך הכשלת אחרים עברת עבירה חמורה מאוד מאוד!!! וזאת מלבד החילול ה' המחרוזת שעשית!!!

ולכן התיקון לזה הוא אחד!! שמלבד שתעזוב דרך רשע ותפסיק לחטוא, אתה חייב גם לזכות אחרים!! ותעבוד קשה ותחזק אחרים להתקדש!! וזה ישמש כתשובת המשקל המושלם לחטאיך, ואם תעשה זאת בשמחה מתוך אהבת בורא עולם אז גם כל החילול השם שעשית יהפך לזכות לקידוש השם, אז מה לך נרדם קום והתחזק וחזק אחרים עכשיו ומיד!!!! בהצלחה!!!!

וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּיטָה

ויש מדרשים שהשתחוה לבורא עולם והודה לו שמיטתו שלמה שכל 12 בניו השבטים הם יראים ושלמים, ויש מדרש שכאן הודה ללאה והסכים לנישואיו עם לאה למרות שהתחלפה בליל החופה עם רחל.

שואל המדרש הרי בפרשה הקודמת כתוב שיעקב הגיע למצרים בגיל 130, ובפרשה שלנו כתוב שכל חייו היו 147 אם כן ברור שיעקב אבינו חי 17 שנה בארץ מצרים, ולמה ובשביל מה כתבה התורה שיעקב חי 17 שנה במצרים?!

והנה המפרשים כתבו שזה מקביל ל-17 שנה שיוסף היה חי בתחילת חייו עם אביו בארץ ישראל, וכנגד זה היה במצרים 17 שנה שיעקב חי עם יוסף, ועדיין יש מקום לבאר מה העניין ב-17 שנה אלו?!

ונראה לבאר ע"פ מה שכתבו המפרשים, שיוסף הצדיק כל משך ה-17 שנים שיעקב היה במצרים הוא נזהר מאוד שלא להיפגש עם אביו ביחידות, ולכן גם מיעט מאוד לבקר אותו, כי חשש שמא בפרטיות יעקב אביו ישאל אותו על המכירה והוא לא רצה לספר רע לאביו על אחיו שאביו לא יכעס עליהם ושלא יקלל אותם חלילה, לכן הוא השתדל לא לבקר את אביו.

ושימו לב, כפי שהבאנו בפרשת וישב, יוסף הצדיק שהיה היחיד מבני יעקב שהתמיד ללמוד מאביו בילדותו עד גיל 17 את כל מה שיעקב למד בשיבת שם ועבר, עד כדי כך שפני יוסף

כתב רש"י, שיעקב אבינו ביקש מיוסף בנו שים ידך תחת ירכי ותשבע לי, כמו שאברהם ביקש מאליעזר שישבע לו ואכן אליעזר שם ידו תחת ירך אברהם ונשבע, כי צריך להישבע בחפץ של מצווה.

אבל כתוב בתרגום יונתן וגם בבעלי התוספות, שיוסף לא שם את ידו, כי הכוונה להישבע בברית מילה ולבן אסור לעשות כן לאביו, וכפי שתוספות מוסיף שנאמר "ולא יגלה את כנף אביו", לכן נשבע בלי זה.

וברוך השם התחדש לי שאולי פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן יוסף כן נשבע ואחז בחפץ של קדושה, והחפץ היה שהניח ידו על עיניו הקדושות של אביו יעקב הקדוש ונשבע!!! **ואולי** זו כוונת הבטחת הבורא ליעקב לפני הפגישה עם יוסף "ויוסף ישית ידו על עיניך", ועל זה כתב המדרש שאמר הקב"ה: היד שלא שמשה בעבירה, תבוא ותינתן על עיניך, שידעו כולם שיוסף נקי מאשת פוטיפר.

ומתי ניתנה ידו של יוסף על עיניו של יעקב? **ייתכן** שזה היה עדיין בחיי יעקב, כשיוסף נשבע בנקיטת חפץ קדושה ששם ידו על עיני יעקב וכך נשבע.

בזה הפסוק נכתבו כמה מדרשים, במקום אחד כתוב שרק בסוף ימיו יעקב אבינו השתחוה ליוסף בנו כנבואת חלומו של יוסף שאביו והשבטים משתחוים לו, ובפעם אחת התקיימה הנבואה.

וטהר לבנו – ויחי

קה. אמנם בנימין הצעיר לא הגיע לחצי ימיו עדיין, אבל עליו היה פחות חשש כי אחיו הגדול יוסף ישמור עליו, וגם בנימין לא חי בניסיונות קשים כיוסף, ולכן לבנימין היה מספיק בכך שחי 41 שנה בצדקות.

וכפי שכתבתי באריכות במהדורה בתרא **בפרשת בחוקתי** מובא המקור לכך, "אם בחוקתי" שאם זה 41 שנה תקיימו את כל חוקי התורה, אזי "תלכו" תמשיכו כל חייכם בצדקות.

ובשבת במנחה, התעוררה בי מחשבה כשהתפללתי ואמרתי "אברהם יגל יצחק ירנן", שכל אחד מהאבות יש בו כוח אפילו לבד, ואילו אצל יעקב אומרים "יעקב ובניו ינוחו בו", וקצת נפלאתי מדוע יעקב לא כתוב לבד, וכי כוחו רק עם בניו???

ומיד, התבררו הדברים, שאדרבה כל שאיפת חייו של יעקב וכל דאגתו עד סוף ימיו היה שכל 12 בניו יהיו שבטי קה שלמים בצדקתם, ובוהו גאותו ולכן דווקא כתוב יעקב ובניו כי כל בניו היו יראים ושלמים.

וזו צריכה להיות גם שאיפתנו, שנהיה אנחנו ובנינו כולם יראים ושלמים, ולא נסתפק בכך שאנחנו נהיה צדיקים, אלא נשאף ונשתדל בכל כוחנו שנהיה מושלמים במשפחתנו המושלמת, ולכן מהרגע עליך להתאמץ להתחזק ולחזק את עצמך ואת בני ביתך, ואל תדחה למחר כי אז גם אם נניח שאתה תתחזק אבל את בניך או חלק ממשפחתך תפסיד חלילה, לכן מעכשיו רק חזק וחזק את משפחתך וגם אחרים ואמץ מאוד אמן ואמן.

אם נא מצאתי חן בעיניך

ובעיקר טענתו יש לתמוה, וכי ממתי יוסף מושבע ועומד הוא?? הרי יוסף לא היה בהר סיני??

והרה"ג יקותיאל גנזל שליט"א, האיר את עיני שבספר **פרשת דרכים** לרבי יהודה רוזאניס בעל המשנה למלך על הרמב"ם בדרך א' שם מבאר הוא בארוכה שהיה ליוסף הצדיק מחלוקת עם אחיו אם יש להם דין בן נח או לא, עכ"פ אם היה להם דין בן נח אין כאן כל מושבע ועומד, **ובכל זאת** גם אם נהגו על פי התורה זה עדיין לא בגדר מושבע, ואפילו אם נהגו כאילו כבר מושבע - כאילו מושבע בוודאי לא חוסם משבועה בפועל מלחול??

ועל זה טוען הרה"ג יקותיאל גנזל, שזה ברור שאם אומרים שהיה לאבות דין ישראל אזי קיבלו עליהם את התורה כולה כמו לאחר מעמד הר סיני בלא שום שינוי.

וייתכן שהיות ויש כאן לימוד לדורות לכן היה חשוב להחמיר כאילו הוא מושבע ועומד, בכדי להציל טועים שישבעו על מצוות ובטעות ילמדו מהשבעת יעקב את יוסף, **וזה כדאי** גם על צד שיש קצת הפסד בשכר מצוות כיבוד אב, שהוא שכר מופחת של אינו מצווה ועושה.

ללמדנו, שעלינו לחשב דרכינו ואת כל פועלינו לא רק שיהיו נכונים וצודקים עכשיו ולנו, אלא גם מה ילמדו מזה הדורות הבאים, איך זה ישפיע לצאצאינו אחרינו, ואולי כאן רימז יעקב ליוסף בנו כמה אבא יכול להשפיע גם לעשרות דורות ממנו.

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה

עוד קשה, שהרי הצאצאים הרשעים הם גם הצאצאים של יעקב ויצחק, ולמה הם יצחק ויעקב כן התברכו ולא עיכב להם הצאצאים הרשעים שיצאו מהם?? **ואם** לא עיכב להם, כי יצחק ויעקב יצאו גם צדיקים, אם כן גם מאפרים וממנשה גם יצאו צאצאים צדיקים, ולמה דווקא הם בגלל הצאצאים הרשעים לא ראויים לברכה???

ובכלל צריך עיון בעצם העניין, וכי בגלל שיש גם צאצאים רשעים, הסבא רבא אבי השלשלת לא זכאי לברכה, וכי בידו לשנות שהצאצאים הרשעים אחרי דורות לא יהיו???

והעניין בכל זה אחד הוא, שכל עוד שיעקב לא היה בטוח שכל 12 בניו צדיקים מושלמים הוא לא רצה להשתחוות ליוסף שמא יתקלקל בניסיון של המלכות.

וגם לא רצה להודות ללאה על הנישואין כי הוא הסכים לנישואי 2 אחיות רק בשביל המטרה שראתה לאה ברוח הקודש שיצאו 12 שבטי ה' 4 נשים שמתוכם 2 אחיות.

אבל אם חלילה מטרה זו לא הושגה אזי יעקב לא היה מעוניין בנישואי 2 האחיות האסור על פי התורה, ובלי קיום מטרה טובה וחשובה זו יעקב אבינו בוודאי היה מקפיד ומקיים איסור זה גם קודם מתן תורה. **אבל** לקראת מותו, יוסף היה בן 56 שעברו מעל מחצית ימיו בקדושה וצדקות אזי כבר אין מקום לחשוש שיפול מדרגתו, וכדברי המשך חכמה.

לכן יעקב בבטחה השתחוה לבנו - יוסף הצדיק, וממילא יעקב כבר יכל גם לשמות בנישואיו עם לאה, וכמובן להודות לבורא עולם שהצליח בתפקידו לגדל 12 שבטי

כתב המהרי"ל דיסקין שבכוונה יעקב ביקש יפה ובלשון אם נא בכדי שיוסף לא יהיה מצווה ומחויב בגזירת כיבוד אב, שאז השבועה לא חלה, שהרי אין שבועה חלה לקיים את המצווה, כי מושבע ועומד לקיים את המצוות. **וזה** פלא, כי יוצא חידוש בהלכה, שאם אבא אומר לבנו אם אתה יכול או כל לשון בקשה עדינה ויפה, אז אין מצוות כיבוד אב!! כי הוא לא חייב אותו, רק ביקש!!!

הגם שמדברי חז"ל בקידושין לא משמע כך, שהרי כתוב מכבודו במאכל במשתה וכו' ומשמע אפילו כשלא חייב אותו, **ואולי** בכל בקשה בלשון "אם נא" או לשון שמשמע כשאלה "האם אתה יכול בבקשה" טמון בזה אני מרשה לך לסרב לי אם תרצה לסרב, ואב שמחל על כבודו, כבודו מחול, ובפרט בלשון "אם נא" המוזכר בתורה.

ואם עד שנשבע זה אכן בגדר אינו מצווה ועושה, יש לדון האם שכרו מופחת מהמצווה ועושה כבכל התורה כולה??, ואם כן אולי כדאי שההורים יקפידו לא לבקש בעדינות בצורה של שאלה, אלא יחייבו את בנם כך בנם יקבל שכר גדול יותר??

דש"י כתב בתחילת הפרשה שיעקב למד בחברותא בסוף ימיו עם אפרים, **ואם** כן קשה מדוע יעקב שואל את יוסף מי אלה?? **שזה** נשמע כאילו הוא לא מכיר את אפרים ומנשה, **הרי** אפרים היה חברותא שלו???

אלא התשובה היא כפי שכתב רש"י, שכשיעקב רצה לברך אותם, נסתלקה ממנו רוח הקודש, כי עתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים, ויהוא ובניו ממנשה, **ולכן** שאל יעקב מי אלו שלא ראויים לברכה. **ואם** כן למה כתשובה לשאלת יעקב, יוסף מראה לו שטר אירוסין וכתובה, **וכי** מה הקשר בין שטר כתובה לעניין הצאצאים הרשעים???

וטהר לבנו – יחי

ונגינה, ואולי אצל יעקב מה ששימח אותו זה לא שירה וניגון אלא הקפדה על שלימות ההלכה.

גם מאוז תמוה, איך יעקב לכאורה מעליב את מנשה הגדול ושם ידו ימנית על אפרים, כי יצא ממנו צדיק יותר גדול, שהוא יהושע בן נון, הרי מה זה אשמת מנשה???

אלא נראה לתרץ, שכאן לא מדובר על ברכה רגילה, שהרי הברכות הרגילות ניתנו לכל השבטים ביחד בסוף הפרשה, אלא כאן יש ברכה מיוחדת לבני יוסף.

והברכה המיוחדת היא, ש"בך יברך ישראל", שעם ישראל יברך שכל הצאצאים יהיו כאפרים ומנשה, וזה ברכה של אבא לדורות הבאים לצאצאים צדיקים, ולכן כשיש צאצאים רשעים כמו אחאב ובניו שהם צאצאי אפרים, נו, האם בכך נאחל ונברך את צאצאינו???

לכן נסתלקה ממנו - מיעקב אבינו רוח הקודש לברכה מיוחדת זו, ולא בגלל שהם אשמים, או שיש בידם לשנות.

טענת יוסף שמגיע לבניו את ברכת האבות המיוחדת לדורות הבאים - המשך

ובעצם יוסף תרגל - דהיינו התוכח עם יעקב, האם הם ראויים לברכה המיוחדת או לא, ויוסף טען שברגע שיהודי עושה מקסימום במסירות נפש עם הרבה תפילות, וילדיו צדיקים ומצוינים, זה הברכה המושלמת לדורות.

ואולי יוסף טען שלא הכוונה בברכה שכל הצאצאים כולם יהיו צדיקים, שזה לא התקיים בצאצאי מנשה ואפרים, אלא הכוונה שבניו החיים אתו יהיו צדיקים בכל מצב, כמו מנשה ואפרים שבכל מצב נולדו בקדושה וגדלו בקדושה למרות הקושי.

אבל בכל זאת יעקב התעקש שיש משמעות גם לצאצאים ולכן שיכל ידו, והעדיף את אפרים ממנשה ביד ימין וברכה, כי מאפרים יצא צדיק יותר גדול - יהושע בן נון.

וייתכן עוד, שרש"י פירש שיכל מלשון חכמה, שיעקב טען ליוסף שעל ידי הרבה חכמה ותחכום אפשר להשפיע גם על דורות דרות שאחר כך שיהיו צדיקים ופחות רשעים, או פחות השפעה של רשע, ולאחר מכן ראיתי **באלשיך** בספר הושע בפסוק שרש"י הביא שאומר כן, ברוך שזכיתי וכיוונתי לדבריו.

וכמו שאומרים בשם האדמו"ר מנדבורנא, שציווה שכל יוצאי חלציו יהיו אדמו"רים, כי כך בוודאי ישמרו שבת, וברוך ה' הם צדיקים גדולים ובעזרת ה' עד כל הדורות.

ויהי רצון שיקויים בנו הברכה, ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, שזוכה לעשות את המקסימום במסירות נפש לחיות בקדושה וטהרה, ולחנך את בניו בקדושה שלימה, ולא נראה דוגמא שלילית לבנינו, אלא יראת שמים בסתר ובגלוי.

ויאמר מי אלה

וייתכן שהיות ופרעה שהמליך את יוסף הוא המליכו דווקא על תקן שיוסף הוא איש אשר רוח אלוקים בו, והכיר בבורא עולם שנתן ליוסף את הכוח והחוכמה, ויוסף הצהיר בעוז ובתפארת שכל כוחו זה מבורא עולם.

וגם ברגע שיעקב בא למצרים הפסיק הרעב רק במצרים ולא בשאר הארצות כדברי הרמב"ן, ואז כל העולם ראה בחוש כי זה בזכות הקדושה של יעקב אבינו, ולא מחמת פרעה, כי פרעה לפני זה היה הולך לנילוס והנילוס לא עלה לקראתו, והברכה התחילה רק מאז בא יעקב למצרים.

ולכן אדרבא יעקב ניסה לתקן את פרעה שכבר הכיר בכוח השם, והמליך את יוסף בהכרה בכוח השם אשר שוכן ביוסף הצדיק, ואפילו פרעה הכריז בהכרזה פומבית

אמנם לכאורה זו האמת, שהרי במציאות בגלל סיבה זו הסתלקה השכינה מיעקב, אבל את זה אפשר לדחות שיתכן שבגלל צערו של יעקב אבינו כשראה את הדורות הבאים הצטער, ולכן הסתלקה ממנו השכינה ולא היה יכול לברך כראוי.

ואם כן השאלה למה דווקא ליעקב היה ראייה כזו ולא לשאר האבות?? **ואם** כי יעקב הוא מבחינת אמת "תתן אמת ליעקב" ולכן היה אכפת לו לבדוק טוב לפני שנתן ברכה, למה כשקיבל ברכה לא בדק טוב האם הוא ראוי לברכה?? **ואם** כי כביכול אין אדם רואה נגעי עצמו, הרי בשני המקרים מדובר על צאצאיו ולא על עצמו??

והנה כתוב ברש"י שיוסף החזיר את רוח הקודש ליעקב על ידי 3 דברים, שטר אירוסין, ושטר כתובה, ותפילה,

ולכאורה מה הקשר בין הדברים?? **הרי** בכדי להחזיר רוח הקודש כתוב אצל שאול, **ויהי כנגן המגנן ותהי עליו רוח ה'**, ואם כן יוסף היה צריך לשמח את יעקב ע"י שירה

למרות טענות יעקב אבינו, בכל זאת יוסף הצליח לשכנע את אביו ולשמחו ולהחזיר לאביו את רוח הקודש, וזאת למרות הצאצאים הרשעים בכל זאת הוא הצליח לשכנע שהברכה הזו מתאימה להם.

כי יוסף הוכיח ליעקב שלמרות שפרעה הוא זה שחיתן אותו עם אסנת, בכל זאת הוא לא התבייש לדרוש שיהיה שטר אירוסין וכתובה.

למרות שיש בזה קצת זלזול בכבודו של פרעה, שכאילו חייבים לכתוב את ההסכמים ולא סומכים על המילה של המלך - פרעה ששידך בניהם, וזה מסירות נפש עצומה שהסתכן עם תחילת כהונתו בפגיעה במלך.

וכל זאת יוסף הצדיק עשה בכדי שיהיו ילדים צדיקים וקדושים בלי תירוצים וכדו', ולכן ילדיו נולדו מתוך קדושה ומסירות נפש על הלכה, וחוף מזה יוסף הוסיף והתפלל עליהם כל החיים שלא יתקלקלו גם כשהם בארמון המלוכה עם ילדי המצרים בפרט בתקופה שקדמה לביאת השבטים למצרים.

וזו משימה כמעט בלתי אפשרית, כשאבא עסוק להציל עולם, בכל זאת לדאוג לחינוך הילדים לקדושה בסביבה הכי טמאה, ועם ניסיונות של עושר וכבוד, ולהצליח בזה זה שלימות והמקסימום הנדרש מצד האבא והילדים.

ויהי רצון שיקויים בנו הברכה, ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, שזוכה לעשות את המקסימום במסירות נפש לחיות בקדושה וטהרה, ולחנך את בניו בקדושה שלימה, ולא נראה דוגמא שלילית לבנינו, אלא יראת שמים בסתר ובגלוי.

כתב רש"י שיעקב אבינו היה בעל רוח הקודש וידע עתידות, ולכן לא רצה לברך תחילה את בני יוסף, כי צפה שיצאו מהם רשעים, **ולבסוף** העדיף את אפרים ממנשה כי צפה שמאפרים יצא צדיק גדול "יהושע בן נון".

ונשאלת השאלה אם כן שיעקב בגלל העתיד לא רצה לברך, למה אם כן יעקב אבינו כן בירך את פרעה?? **שהרי** יעקב אבינו בירך את פרעה שהנילוס יעלה לקראתו וכך המים ישקו את מצרים.

ותמוה מאוד שיעקב נתן לפרעה ברכה כזו שפרעה ניצל אותה לחטא, שעשה עצמו לאלוהים, האם אין כאן לפני עיוור לא תתן מכשול?? **בפרט** במקום כמו מצרים שהיא ערוות הארץ, ארץ טמאה בעבודה זרה וכישופים??

וטהר לבנו – ויחי

אבל פרעה הרשע ברגע שיעקב אבינו נפטר ואחריו נפטר יוסף הצדיק, הפך פרעה את עורו וכאילו לא ידע את יוסף, דהיינו לא הכיר באמונה בבורא עולם שיוסף השליט והחדייר במצרים, ואז החל להצר את ישראל כי רצה להפוך עצמו לעבודה זרה, על ידי הכוח העל טבעי שקיבל מברכת יעקב שהנילוס עולה לקראתו, ואפילו עשה צרכיו בנילוס שלא יראו שגם הוא כבשר ודם רגיל.

וייתכן שזה חלק מסיבת רדיפת היהודים שלא רצה שיזכירו לו ולעם המצרי שפרעה אינו אלוהים וכל כוחו זה רק מברכת יעקב, והוא מנצל לרעה את ברכת יעקב.

בפני כל מצרים, ועל כן נוצר סיכוי גדול שאולי פרעה יתחזק ויתקן את עצמו עוד יותר בראותו שבזכות קדושת יעקב הפסיק הרעב במצרים.

וגם ברכת יעקב על פרעה בעצמו שהנילוס יעלה לקראתו, וכידוע דברי הגמרא שכישוף לא פועל במים אם כן יהיה ברור לכל שזה לא מגיע מכישוף, ואולי זה יגרום שפרעה ימשיך להכיר בקב"ה, ויחזיר את כל מצרים לעבודת ה'.

וככה אולי עם ישראל במצרים לא יפלו למ"ט שערי טומאה, ולא יהיו רק חמישית מעם ישראל שירצו לצאת ממצרים, אלא כל עם ישראל יסכימו להיות עבדי ה'.

אבל אנחנו עם ישראל בני אברהם יצחק ויעקב התברכו בכל הברכות, ויש בנו כוח על טבעי של חזרה בתשובה כנגד כל הניסיונות שהיצר סוגר עלינו מכל הצדדים, כי תשובה קובעת רגיעים וחותרת פתח לתשובה עד כיסא הכבוד, ננצל את כוח זה, ונחזור בתשובה שלימה לפני אבינו שבשמים, ונחזק את כל בני בתינו וידידינו ללכת בדרכי ישרים אמן.

אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים

בארמון במצרים ערוות הארץ ששם יש את כל הטומאה והלכלוך ולהישאר נקי וקדוש זה יותר עוצמתי מהטמון בבית מדרש שנשאר נקי וקדוש.

ולכן מעלת שמירת הקדושה של מנשה במקום ניסיונות משתווה לעוצמת ההתמדה של אפרים בלי הניסיונות של הטומאה, ובפרט שלמנשה יש עדיפות טבעית שהוא הבכור. **ועל** זה טען לו יעקב, בני יוסף טעית!!! כוח ההתמדה בתורה אין ערך שישווה לו!!! לכן בלי שום ספק אפרים שווה יותר.

ובעצם יעקב אבינו כבר העביר מסר זה ליוסף עוד קודם, וכפי שמבואר בפסוק **"ואת יהודה שלח להורות לפניו גשנה"** שכתב רש"י שיעקב שלח את יהודה להקים ישיבה ובית הוראה, ופלא הדבר שלפני שיעקב פגש את יוסף בנו האבוד והחביב, הוא שלח את יהודה להקים ישיבה, מה כל כך בווער???

אלא ייתכן, שיעקב אבינו ידע שיוסף בנה במצרים תשתית של אמונה ויראת שמים, כי הכריז בפני כל שהוא ירא אלוקים, אבל ליעקב היה חשוב למסור מסר ליוסף ולכל יהודי!!! שהתשתית חייבת להיות מבוססת על תורה!!!! ועליה חייב להיות חיבור של אמונה ויראת שמים, כי חיזוק בלי תורה אין לו אחיזה ואין לו בסיס זה פורח עם הזמן!!!

ולכן למרות שבורא עולם הבטיח ליעקב אבינו שהוא ירד אתו למצרים, בכל זאת יעקב אבינו לא רוצה להגיע לגור במקום שאין בו ישיבה ומקום תורה, כי זה הבסיס לחיים, **תורה**!!! מעל הכל ולפני הכל!!! כי זה העוצמה שנותנת יראת שמים וכוח לנצח את היצר הרע, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

על כן יהודי יקר, קדימה תתחזק ביראת שמים ועזיבת החטא לגמרי וסגור ליצר הרע כל פתחי עבירה!!! ואם אכן ברוך ה' התחזקת באמת, ברור הדבר שרצונך שהחיזוק יחזיק מעמד לנצח עד יום מותך!!! ולכן חייב אתה לקבוע עיתים לתורה, כי ככה החיזוק שלך יתמשך ולא יפרח אחרי תקופה, כשתתקור מהתלהבות הקודש שאחזה בך!!!

ודע שעל ידי לימוד התורה, החיזוק שאחז בך ושקיבלת על עצמך בהתלהבות קודש ישתנו חיידך לנצח!!! כי אם המאור שבתורה מחזירך למוטב כל שכן שהמאור שבתורה יצית בך אש קודש ויעלה אותך במעלות התורה והקדושה אמן ואמן.

אפרים לפני מנשה – בעניין השפעת שם על האדם

הצליח מאוד, כי קראה שמו **"יהודה"** שבו היא מודה בשמחה לבורא עולם. **ואילו** שמות הבנים הראשונים היו על שם צערה ותחינתה ותקוותה, **ולכן** יצא מזה הכוח ליהודה להודות, וגם

ובהמשך כתוב **"ישמך אלקים כאפרים וכמנשה, וישם את אפרים לפני מנשה"**, וכמובן רבים תמהים למה זכה אפרים יותר ממנשה בהקדמת הברכות של יעקב למרות שהוא הצעיר, וגם למה באמת זכה אפרים לצאצא צדיק גדול - **"יהושע בן נון"** היותר גדול מהצאצא הצדיק שיצא ממנשה - **"גדעון"**??

ואם נפרש שמנשה היה המליץ – המתרגם, שעמד לעזרת אביו יוסף, ואילו אפרים למד עם יעקב אבינו תורה, אולי זה הגורם שאפרים זכה ליותר, למרות שמנשה עזר לאביו שזה כיבוד אב, **בכל** זאת לימוד תורה עדיף בפרט לימוד תורה עם גדול הדור מעתיק השמועה **"יעקב אבינו"**, כשם שגם יוסף כמעט הקטן שבשבטים זכה לגדולה בזכות שרק הוא למד עם אביו יעקב תורה בשונה לשאר אחיו.

אבל אם כן לא מובן, למה יוסף התפלא על אביו וחשב שיעקב אבינו טעה והתבלבל, הרי בו עצמו הייתה דוגמא שהוא התמיד בתורה עם אביו זכה ליותר מהאחים הגדולים ממנו שלא התמידו ללמוד תורה עם יעקב אבינו??

ואולי, חשב יוסף שהוא זכה בזכות שהוא הבכור מרחל האישה העיקרית של יעקב, אבל לפחות ליוסף היה צריך להיות מחשבה כצד שני לפחות שזכות לימוד התורה זה מה שקבע אצל יעקב בין אצלו עצמו ובין אצל אפרים, ואם כן איך בהחלטיות קבע שאביו טועה וניסה בפועל להזיז את ידי אביו ולשנות כפי ראות עיניו??

אלא נראה לתרץ, שיוסף חשב שנוכח שמנשה לא למד תורה בהתמדה עם יעקב, בכל זאת הוא יוסף חשב שמנשה משתווה לאפרים גם ברמה הרוחנית, כי להיות

וייתכן לפרש מדוע אפרים היה מועדף בעיני יעקב שלכן יעקב הניח יד ימינו עליו, וגם שזכה שיצא ממנו צדיק גדול יותר מאשר מנשה- יהושע בן נון. **שהרי** ידוע שבן אדם מושפע משמו, כפי שמצאנו שהבן הרביעי של לאה

וטהר לבנו – ויחי

ויש בזה עניין של צער ואובדן ושכחה, למרות שיש בזה גם הודאה כפי שהאריכו המפרשים. ואילו את שם השני קרא אפרים "כי הפרני אלהים בארץ עניי" על שם ההצלחה והריבוי הטוב שהיה לו, לכן אפרים ששמו היה הודיה ושמחה על הצלחה אכן השפיע יותר הצלחה לבן ולדורות הבאים אחריו.

זכתה שיצא ממנו דוד שהודה במעשה בת שבע, וגם שחיבר את התהילים שכל כולו הודאה לה'.

והנה בסיבת קריאת השמות כתוב שיוסף קרה לבנו הבכור "מנשה כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי", - ששכח את כל מה שהיה לו בבית אביו,

ללמדנו שעלינו להתמקד בחיובי ובטוב יותר מאשר ברע ובצער, כי כאשר בן אדם שמח ומרוצה יש לו חשק להשקיע הרבה יותר מאשר אדם עצוב וממורמר, וגם בית שבו מקיימים מצוות מתוך שמחה וחיובי אזי הילדים שמחים ומקיימים את המצוות בהתלהבות, ואילו בבית שהכל קודר ועצוב ומלא בהתמרמרות, הילדים מקבלים שנאה לכל מה שמסמל בית זה, ולא פלא שיש מפרשים שאמרו, "סור מרע" - עזוב מלהתעסק ברע ובכללך שמדכא, ו"עשה טוב" תתעסק בחיובי בחצי כוס המלאה במצוות בשמחה ולא בהתמרמרות, וקיימו תמיד תמיד "עבדו את ה' בשמחה".

המלאך הגואל אותי

אבל פתאום עברו ליד חיה טורפת אז האבא הרים את הילד ולכן ראו רק פסיעות של הגדול ונעלמו הפסיעות של הקטן.

ויש שיטעה ויחשוב שאם אין פסיעות של הקטן סימן שהוא נטרף, וכמובן למרות שכבר לא רואים את הפסיעות הקטנות זה לא סימן שהוא לא קיים, אלא אדרבה הוא מוגן יותר.

כי בשעת הסכנה האבא הרים אותו קרוב יותר אליו, רק לא תמיד מבינים זאת, אבל מי שמאמין מרגיש דווקא אז בזמן הקושי והצער קרבה חזקה יותר לבורא עולם.

לכן אחים יקרים, כשיש ניסיון היצר אומר תוותר ממילא אתה לא צדיק הדור, אתה סתם חלש ואדם פשוט וירוד, והוא ממשיך לשקר לך ולשכנע אותך שאין לך את הכוח לעמוד מול היצר והתשוקה לעבירה, אזי תזכרו את הברכה, תזכרו!! יש תוספת מלאך לצדך, כן תיעזר בו, אני תמיד לא לבד, ואדרבא עכשיו בקושי קיבלתי תגבור, לכן קדימה אני יכול לנצח, יש לי עזרה מיוחדת משמים לנצח את היצר ולהתגבר על כל קושי בעזרת ה' אמן ואמן, ויהי רצון שלא נבוא לידי ניסיון אמן.

מטרף בני עליה

אבל את האמת אף אחד לא ידע, וכשראו את צער אביהם הם הורידו את יהודה מגדלותו כי הם היו בטוחים בשקר שיהודה אשם, ולכן כתוב "וירד יהודה".

אבל לאחר שחזר ליעקב השמחה כשהתבשר שיוסף חי, אז יעקב ידע בבטחה שיהודה נקי מחטא ועוון מכירת יוסף, כי יהודה בחר את הרע במיעוטו שלפחות לא יהרגו את יוסף וידע שלפחות יסכימו לעונש קל יותר למכור אותו לעבד, וגם יעקב ידע שיהודה הסכים לוותר על העולם הבא שלו מתוך דאגה לאביו יעקב ולבנימין עד כדי מסירות נפש, ואכן נודע האמת.

ולכן מיד העלה אותו אביו חזרה לתפקידו שהוא יהיה המנהיג וראש לשבטים, ולכן יעקב אבינו שלח דווקא את יהודה לפתוח ישיבה ובית הוראה במצרים - "ואת יהודה שלח להורות לפניו", ולא שלח את לוי!! למרות בסופו של דבר רק שבט לוי למדו בישיבה במשך כל גלות מצרים, כי יעקב רצה להחזיר את יהודה לכבודו הראוי ולהנהיגה שנלקחה ממנו בשקר משך 22 שנים.

ללמדנו, שלפעמים אנחנו מפילים את האשמה בכישלונות שלנו באחרים, כולם אשמים ואולי גם קצת אנחנו?? וככה נרמה את עצמנו משך שנים ואפילו כל החיים, הנה יש בחורים שמאשימים את ההורים שלהם בכל ההידרדרות הרוחנית שלהם, וזה שקר מוחלט כי היצר תפס טרמפ להצדיק את הרצון שלך להתקלקל ובכדי לנקות לך את המצפון הוא מלביש את האשמה בהורים ואתה רק קרבן להתעללות שלהם, מסכן נעבעך!!

אבל אולי אם תזכה יבוא יום ותתבייש בשקר שהרסת את חייך ואת חיי הורייך ומשפחתך, ועוד הפכת אותם לרשעים ואותך לצדיק!!

וגם אם באמת יש להפיל את האשמה בהורייך, אתה קח שלט גדול ותרשום אני טיפש אני מסכן אני עלוב אני רשע כי כל המשפחה שלי ככה או שהמשפחה שלי אשמים, ותמשיך להשריש את המסכנות ואת העליבות לדורות הבאים, זה במרכאות ממש יעזור לך ולצאצאיך בחיים!!!! אז מספיק להתכבין ולאשים - "התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך

בתחילה יעקב בירך את בני יוסף בברכת המלאך הגואל אותי, וכפי שביאר רש"י המלאך הרגיל ללוותי בעת קושי וצרה, יתלווה גם לילדים, ונשאלת השאלה הרי יהודי הוא אף פעם לא לבד, וכפי שאמרה לי הצדקת אסתר מאשדוד שכתוב מפורש בתהילים "שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט", ואם כן מה מיוחד בשעת קושי וצרה הרי כל הזמן מלאכים מלווים כל יהודי ויהודי??

אלא התשובה היא שבכל זאת דווקא בשעת ניסיון יש תוספת עזרה משמים, ותמיד ירגישו שיש להם מלאך מיוחד לעזור להם בניסיונות, כמו המשל של האבא שהלך עם בנו הקטן וראו בחולות פסיעות של אדם גדול וקטן,

כתב רש"י שיהודה ראה שאביו הצדיק, יעקב אבינו נותן ביקורת לראובן ולשמעון וללוי, לכן הוא זו הצידה כמעט ברח מהחדר, אבל דווקא עליו יעקב מרעיף שבחים!! ועליו יעקב אבינו אומר "אתה, יודוך אחיך!!!! מטרף בני עליה", שאתה יהודה לא אשם במכירת יוסף.

וזה פלא!! הרי דווקא יהודה הוא זה שהציע למכור את יוסף!!! והאשמה היא בו, עכ"כ שהאחים הורידו אותו מגדלותו, וכפי שרש"י מביא ובהרחבה במדרשים שטענו לו אילו היית מצווה עלינו להחזיר את יוסף לאביו לא היינו הורגים אותו ולא היינו מוכרים אותו, אלא היינו שומעים בקולך והיינו מחזירים אותו חי לאביו, ואיך פתאום דווקא על יהודה, אומר יעקב אבינו "מטרף בני עליה"???

אלא ייתכן שזה היה פשוט שקר!!! האחים באמת לא היו מקשיבים ליהודה להחזיר את יוסף חי הביתה, כי שגאו את יוסף וגם פחדו שיספר לאבא מה רצו לעשות לו - להרוג, ומה עשו לו שזרקו אותו לבור עם נחשים ועקרבים ולכן בסוף הם מכרו אותו.

וטהר לבנו – יחי

עמי", אתה תתחיל את התקומה של המשפחה, אתה תרים את קרן המשפחה, אדרבא תלמד מהמשפחה שלך העלובה מה לא לעשות, ומשם רק תעלה ותעזור לאחרים מתוך הידע וניסיון חייד.

דברו נא באזני פרעה לאמר: אבי השביעני

ונכון בשנייה הראשונה וברגע הראשון זה נשמע חוצפה בגלל האיום, אבל לאחר מחשבה פרעה יבין והבין שאכן זה לטובתו, ולכן יוסף לא בא בעצמו לפרעה אלא שלח שליחים כי כך הוא צמצם את החוצפה, כי על ידי שליח החוצפה פחות כואבת כי מבינים שהוא לא מעיז פניו לפגוע ככה בפנים של הזולת, וגם ככה יוסף מרוויח את הזמן עד שפרעה קולט את העניין הטמון כאן שזה לטובתו, וגם ברגע הראשון של הרושם הראשוני הוא לא היה מול פרעה, ולכן רק אחרי זה בא יוסף ישירות לפרעה כאשר החוצפה התקבלה בהבנה.

ודוגמה לזה מצאנו **בגמרא בנא בתרא ד' שבבא בן בוטא** הציע להורדוס להרוס ולבנות מחדש את בית המקדש השני כי היה סדקים במבנה, והיו חייבים לבנות בחוצפה נגד רצונם של השלטון הרומי, אבל כאמור גם כשחייבים ללכת נגד ולהתחצף צריכים לצמצם את החוצפה ולא להרגיז יותר מידי, לכן בבא בן בוטא הציע שהורדוס ישלח שליח לרומי שילך שנה ויתעכב שנה ויחזור שנה, ובמשך 3 שנים אלו יספיקו לבנות את בית המקדש מחדש.

והרומאים לאחר 3 שנים שלחו תשובתם להורדוס, אם לא עשית כלום תשאיר כך, ואם כבר הרסת – אל תבנה מחדש, ואם הספקת גם לבנות מחדש אז אתה עבד חצוף ומקולל ומבוזא, אבל זה נגמר בזה ולא נלחמו נגדו ולא הענישו אותו יותר ממה שביזו אותו.

ולמה?? כי מצד אחד הוא לא התחצף לגמרי שהרי הוא לא התעלם מהם אלא התייחס אליהם ושאל אותם, וגם הוא לא בנה אחרי שאמרו לו לא לבנות!!! ולכן הבינו שהוא נאלץ להתחצף ולבנות עוד לפני קבלת הרשות, והיות והוא התחצף באופן הכי מצומצם שאפשר לכן למרות שכעסו עליו בכל זאת מחלו לו ולא נלחמו כנגדו.

ולכן גם אנחנו נלמד לצמצם נזקים עד כמה שאפשר בכל תחומי החיים, ולא להיכנס לייאוש הנה נפלתי הנה נכשלתי אלא תעצור את הנזק ככל האפשר, ובעזרת השם נתעסק רק בדברים טובים ומוצלחים בלי נזקים ופרצות רק שלום ושמחה אמן.

אלוקים חשבה לטובה

המוח לראש למקומו הראוי, וכך חזר הנכה שלם ובריא לביתו בלי כיסא גלגלים.

אמנם הנכה ידע את האמת שהבחור דחף אותו בכוונה, אבל הוא לא ידע מה עליו לעשות עם אותו מזיק, הרי מצד אחד הבחור התכוון להזיק לו, ויכול היה להורגו.

ומצד שני מעשה הדחיפה של הבחור היא זו שהוציאה לו את מחלת השיתוק, והועילה לו מעל ומעבר למצופה, ואם היו שואלים את הנכה אם היה שווה לו נפילה זו היה קופץ ואומר וודאי ובוודאי שווה.

האמת היא שזה בעצם הדו שיח של יוסף והאחים לאחר פטירת יעקב אבינו, האחים מתחננים ליוסף הלוואי ותעניש אותנו על הצער שעשינו לך, ואילו הוא טוען להם:

א. נכון אתם חשבתם לעשות לי רעה, אבל הקב"ה חשבה לטובה להחיות עם רב, **אומנם בטענה זו** למרות הכל לכאורה עדיין מגיע להם עונש, כי נכון שיוסף והעולם הרוויחו מזה, אבל הם רצו את ההיפך???

המפורשים תמהים מדוע יוסף שלח שליחים לפרעה להודיע לו שנשבע לאביו שיקבור אותו בארץ ישראל, למה יוסף לא בא לבדו ישירות לפרעה???

וגם כתוב ברש"י ע"פ הגמרא **סוטה ל'** שפרעה הסכים שיוסף ילך לארץ ישראל לקבורת אביו רק בגלל שיוסף נשבע לאביו, ולמה היה אכפת לפרעה שבועת יוסף לאביו?? **ועונה** הגמרא שהיה בזה איום נגד פרעה שאם יוסף יבטל את השבועה שנשבע לאביו אזי יוסף עלול לבטל גם את השבועה שנשבע לפרעה.

ויוסף נשבע לפרעה שלא יגלה שהוא יודע 71 שפות, ובמצרים היה חוק שהיודע הכי הרבה שפות הוא ימלוך, ופרעה פחד מכך ולכן אישר ליוסף לקבור את אביו.

ועל זה שואל **הסטייפלר** זצ"ל איך העז יוסף ככה להתחצף לפרעה, ככה לאיים על מלך?? **וגם** כתוב **בבלי יקר** שיעקב השביע את יוסף על דעתו של יעקב, וההלכה אומרת שהנשבע על דעת חברו אין לו התרה, **ואם** כן למה יוסף התחצף ואיים על פרעה, מספיק בכך שהיה אומר לפרעה שאין לו אפשרות לבטל את השבועה??

אלא, כלל נלמד מכאן, שאכן לפעמים אין ברירה חייבים כביכול ללכת נגד השני, וחייבים להתחצף כי אין ברירה, אבל תנסה לצמצם זאת למינימום האפשרי, ואל תאמר כיוון שהותרה הרצועה הותרה ותתחצף בלי חשבון.

ולכן יוסף לא אמר לפרעה חד וחלק א"א להתיר את השבועה כי זה מכאיב לפרעה, כי הוא נשען על יוסף ובלי יוסף במצרים פרעה פחד מקריסה, לכן בא יוסף בגישה של שווה לך וכדאי לך!!! ששווה לך שאני לא יתיר את השבועה כי ככה לא תהיה מאוים שמא אגלה את הסוד שאני ראוי למלוך יותר ממך כי יש לי שפה נוספת ממך.

ולכן גם אנחנו נלמד לצמצם נזקים עד כמה שאפשר בכל תחומי החיים, ולא להיכנס לייאוש הנה נפלתי הנה נכשלתי אלא תעצור את הנזק ככל האפשר, ובעזרת השם נתעסק רק בדברים טובים ומוצלחים בלי נזקים ופרצות רק שלום ושמחה אמן.

בחור אחד מראשון לציון התגורר בבניין ישן בן 4 קומות ללא מעלית, וכמעט מידי יום בשעה שהיה צריך ללכת לבית הספר הוא נתקע שעה ארוכה במדרגות הצרות שהיו תפוסות בגלל שבשעה זו בדיוק באופן קבוע הורידו בכיסא גלגלים שכן נכה שעבר אירוע מוחי וגופו היה משותק כתוצאה מהאירוע המוחי.

ולכן הבחור היה מרבה לאחר לבית ספר, וכמובן הוא היה נענש על האיחורים, וזעמו וכעסו הצטבר עד לכדי פיצוץ, **ואכן** הפיצוץ הגיע!!

יום א' כשהבחור תקוע במדרגות בגלל הנכה, הוא ניצל רגע שהעובד הזר המטפל ענה לטלפון, והוא דחף בכוונה את הכיסא שמיד התגלגל יחד עם הנכה במורד המדרגות, והנכה נחבט כל גופו במדרגות ואיבד את הכרתו, כשדם פורץ מגופו, וכמובן שהובהל במהירות לבית חולים.

אך ראו זה פלא אחר חודשים הנכה שהתרפא מחבלותיו לפתע החל לנוע ולזוז, השיתוק פשוט עזב אותו, כנראה הדפיקות בראש שחטף מהנפילה במדרגות, החזירו לו את

וטהר לבנו – יחי

ולכן תרגישו נוח, כי לא רק שאני לא יעניש אתכם מתוך טוב לב ורחמים או מחוסר יכולת, ובכל פעם שתעברו לידי תרגישו חוסר נעימות, אלא תרגישו הכי נוח בעולם, כי אני צריך אתכם, אתם עוזרים לי!!! אתם הכבוד שלי!!! ואין לי שום אפשרות ורצון לפגוע בכם, נקודה!! ושווה לי לכבד אתכם, כי זה משתלם לי.

זזה מדהים, **שלפחות יוסף יתן להם להרגיש רע בלב**, אפילו בלי פחדים, לפחות שיהיה להם מצפון ובושה!! **איך יוסף מסוגל ככה להתעלות על עצמו ולגלות להם את כל הקלפים בביכול, ולהתנתק כאילו לא עשו לו שום דבר???**

והתשובה פשוטה מאוד, יוסף שהיה בעל אמונה עצומה לא חלם לרגע שהאחים עשו לו זאת, אלא בורא עולם הוא זה שגלגל את חייו כפי שהתגלגלו, והם היו רק שליחים.

ולמרות שהתחנן אליהם בעת המכירה, זה היה רק מחובת ההשתדלות, אבל ברגע שזה יצא לפועל יוסף האמין מתחילה שכך נגזר והכל לטובה, למרות הקושי, עד כדי כך שיוסף היה בעל בטחון עצום, שלכן יוסף נענש כשביקש משר המשקים שיזכור אותו, כי ליוסף המאמין הגדול אזי השתדלות כזו, היא מיותרת לחלוטין.

ולכן קל היה לו למחול לאחים, ולתת להם הרגשה מצוינת, כי באמת הרגיש שלא עשו לו כלום, ופשוט היה לו שזה לא הם. **ולכן** יוסף בישרם שיסמכו עליו בבירור שפקוד יפקוד אלוקים אתכם **והעליתם את עצמותי מזה אתכם**, שעם ישראל יהיו בטוחים בגאולה, כפי שהוא ידע שכל מה שהוא סבל ועבר במצרים זה להקל על גלות ישראל, אבל בסופו של גלות הם יזכו לגאולה.

אלוקים חשבה לטובה - המשך

אלוקים חשבה לטובה "להציל עם רב", **שעם ישראל יצא ויהיה מכל השבטים ולא רק ממני.**

וגם מה שחשבתם תחילה **להורגני**, כאמור לא עשיתם זאת ברשעות, אלא כי דנתם אותי בדין תורה כהבא להורגך השכם להורגו, והראיה לכך שהאחים מיד לאחר מכירת יוסף התיישבו לאכול, כי היו בטוחים בצדקת דרכם ולא הרגישו כאדם חוטא שמיד לאחר החטא לבו נוקפו ורוחו נסערת ביותר, וכפי שהרחיבו המפרשים והוספתי להרחיב בעניין זה בפרשת וישב, וכאמור גם הייתה לכם מטרה חשובה להיות ממשיכי האבות הקדושים, ולכן יוסף המשיך לאהוב אותם גם בזמן הזריקה לבור וגם בזמן המכירה, כי לא חשב על סבלו אלא ניסה להבין את צדקת האחים, למה הצדיקים כך עושים לי, מה סיבתם.

ולמרות שלי זה היה סבל רע, גם זה לא נכון, כי אני הצלתי את כל עם ישראל שלא יטמאו לגמרי בטומאת מצרים, כי אני הפצתי את שם ה' בגאון, וכל קבלתי את תפקיד המלוכה הייתה בשם כוחו של בורא עולם, וככה בגאווה היהודית והקדושה, הצלחתי להחיות את כל עם ישראל שלא יתביישו מהמצרים.

וגם בעוצמתו של יוסף הצדיק שמלך על מצרים בשם ה' בקדושה, זה גרם והשפיע על עם ישראל במצרים שלא ישנו את קדושת שמים שפתם ולבושם, וזה בשבילי העונג הגדול ביותר, שזכיתי להציל את כל עם ישראל מרדת שחת חלילה.

כאן בישיבה צריכים לדאוג לחמישים בחורים, שעלולים לסבול קשות מאלימות בנו היקר, וכך נפרדנו כבעס.

יום אחד בצהרי היום בשכונה, כאשר מכונית חונה מפרידה בנינו, אמרתי לו "שלום!!" והוא במקום לענות לי שלום, הוא החל לקלל אותי ואת כל המשפחה, אבא, סבא, עד אברהם אבינו, בלשון שעד לאותו יום לא הכרתי.

אבל מה שיוסף מדגיש ומציג רק את הצד שיצא לו טוב מזה, ומוחק מבחינתו את כוונתם הרעה.

אגב יוסף לא מציין שהוא הרוויח **שנהפך למלך במצרים**, אלא **הטוב הוא להחיות עם רב**, כמו כן יוסף לא אמר "שהחיתי עם רב" שאני יוסף החייתי עם רב, אלא "להחיות" - שממילא חיו מזה עם רב, ולא שאני החייתי, אבל בכל זאת הרווחתי מכל המהלך שעשיתם, כי אני שמח להיות חלק ממהלך להציל חיי עם רב, וכמו שאני שמח שאני חלק מהצלת העולם כך עליכם לשמוח שהתברר שלכם גם יש חלק בהצלת העולם כמוני.

ב. ואחרי שיוסף הסביר להם זאת, הוא ממשיך ומדבר אל ליבם, ומסביר רש"י שטען להם אם אתם עשרה לא הצלחתם נגד אחד, איך אני אחד יצליח נגד עשר, דהיינו שאני לא צדיק ורחמן, כי גם אם הייתי רוצה להעניש אתכם, אני לא יצליח, אז בשביל מה לנסות???

ג. עד עכשיו הייתי עבד לשעבר, וכשבאתם התפארתי בכם שאתם אחי ומשפחתי, אז אין מציאות שאני יעשה צחוק מעצמי ואני יהרוג או יעניש אתכם - את משפחתי שהחזירה לי את הכבוד, שאני לא סתם עבד שעלה לגדולה אלא בן טובים ומכובד.

דהיינו, שיוסף טען שמשתלם לי לכבד אתכם כראוי ולחייך אליכם, ואני לא יכול להראות לכם אפילו חמיצות פנים, כי אני התגאיתי במשפחה, ואפילו אם הייתי שונא וכועס בכל זאת המשחק של הנחמדות חייב להמשיך.

ואפשר להוסיף, שאמר להם: גם ברגע שמכרתם אותי, הבנתי אתכם והצדקתי את מעשיכם לפי ראיית עולמכם נגדי. **וכדברי האור החיים הקדוש בפרשת וישב "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי"** - שגם בשעת המכירה למרות שבכיתי והתחננתי לכם עדיין אהבתי אתכם.

ולכאורה איך ייתכן הדבר?? ונראה שהכוונה כי פשוט יוסף הצדיק גם בזמן המכירה הבין למה הם עושים לו זאת, והבין שהם עושים זאת בצדק על פי השקפת עולמם. **ובפרט** לפי ההסבר שכתבתי באריכות בפרשת וישב יוסף הבין את רצונם שעל ידי המכירה יוסף לא יהיה ההמשך היחיד של האבות, כי הם חששו שכשם שהיה אצל **יצחק ויעקב** שהיו רק **ממשיכי יחידים** מבין האחים, שנבחרו להיות מייסדי עם ישראל, **כך אולי יעקב גם לא כל הבנים ימשיכו את דרך האבות, אלא רק יוסף בלבד, ובפרט שרק יוסף למד תורה מיעקב אבינו.**

ולכן כשהעלמתם אותי מכל הסיבות שכתבו המפרשים, הצלחתם גם לעלות במעלות התורה, ולהיות גם ממשיכי הדרך של האבות הקדושים, בלי הצל שלי - של יוסף שאיים על עתידכם, ואולי על זה כיון יוסף באומר

ואסיים במעשה אמיתי לפני שנים בא שכן שלי עם בנו להירשם לישיבה, אבל אני הכרתי את בן השכן שהיה "האליים" של השכונה, ידו בכל ויד כל בו, ילד אליים במיוחד, ולכן המלצתי לראש הישיבה לא לקבל תלמיד זה.

והאבא השכן היה המום, וכעס איך אני ככה מתנהג עם שכן?? **ועניתי** לו, שהוא אבא דואג לאחד - שזה בנו, אבל

וטהר לבנו – ויחי

הוא צחק, ואמר לי, אני יגיד לך את האמת אני בחיים שלי לא ראיתי בן אדם כמוך שמקללים אותו ואת כל משפחתו את האבא והאמא בכל הקללות ובפרסיה - בפני קהל רב, בפני כל השכנים, ובמקום להחזיר קללות נמרצות, הבן אדם עוד עונה לי "תודה", זה פשוט הפתיע אותי, ומפחיד אותי איך אתה מסוגל ככה להבליג???

עניתי לו, שלא תחשוב שאני מלאך, אלא **למדתי זאת מיוסף הצדיק** - "להתנתק", כי כאשר התחלת לקלל, יצאתי מהנעלים שלי וכביכול נכנסתי לנעליים שלך ולראש ולמחשבות ולרגשות שלך.

והנעלים שלך היו נעלים של אבא מסכן, שבצער גדול על זה שעייב את בנו להיכנס לשיבה, ועוד אותו אחד חצוף גדול הוא, שאומר לי **שלוס** כאילו הכל בסדר, פשוט דמיינתי את עצמי במקומך ממש, לא הייתי אני באותו רגע, אלא אתה.

לכן לא נפגעתי לא כעסתי ואמרתי לך "תודה" באמת, כי המחשת לי מה זה כאב אמיתי של אבא הכאוב על צער בנו, ואין אני מאחל כזאת לשום אדם בישראל.

ונשק זה, ופטנט זה הוא עוצמתי בהרבה תחומי חיים, בן חברים ובין בני זוג - להבין לעומק את הצד השני, ככה נמנעים הרבה מריבות, או הרבה סכסוכים נעצרים די בתחילתם, וגם רעיון נפלא זה יכול מאוד להיות לעזר רב בניסיונות הקשים של היצר הרע כשרוצה להפיל אותנו ברשתו, פשוט להתנתק!!! אני יוצא מהנעליים שלי, ומדמיין שאני קודש הקדשים, יעקב אבינו, או צדיק ענק בן דורנו, אני עכשיו החפץ חיים, נו! חפץ חיים יחטא????? וככה אני מתגבר על יצרי הרע!!! לכן אנא קחו ואזרו אזור ואומץ מול היצר, בהצלחה לכם!!! וזכרו גם על זה חייב אדם לומר "בשבילי נברא העולם", וגם על זה נאמר הכלל "ויגבה ליבו בדרכי השם", חזק ואמץ ותצליח אמן ואמן.

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף

הביאו איתם בשמים במקום נפט בכדי להקל על צערו של יוסף, ולמרות שזה מתגמד לעומת צערו הנורא של יוסף שנמכר לעבד במצרים, בכל זאת זה הראה לו את הארת פני ה' אליו מתוך ההסתרה, וחיזוק זה ליווה את יוסף כל שנות הסבל הנוראי שעבר בשנות צעירותו!!!

זוה היה חשוב מאוד מאוד ליוסף להמחיש לאחים הקדושים, גם במחיר שזה יגרום להם לחץ ופחד ואי נעימות, כי יוסף רצה שידעו שבורא עולם מחייך לאנשים גם בזמן ההסתרה הקשה ביותר, רק צריכים להתבונן!!!

זוה מה שחיזק את עם ישראל בגלות מצרים שראו ניסים גלויים בשיא שפלותם כעבדים שהנשים היו שואבות מים וחצי דלי היה עם דגים בכדי לשמח את הבעל בארוחה טובה תוך כדי סבלו הנורא. **והיוך** זה של הקב"ה אליהם עזר להם להחזיק מעמד גם בעבודת הפרך, וכאמור את זה גם יוסף הצדיק הגדול, בעל המידות הכי נאצלות לטובה לא רצה למנוע מעם ישראל.

וגם אנחנו, בכל מצב בו אנחנו נמצאים, לא נישבר חלילה!!! **זכור נזכור** – "עמו אנכי בצרה", ה' נמצא לצדנו, ואדרבא בזמנים קשים עוד רגיל להשתלח מלאך נוסף מאת ה' לתמוך בנו יותר, וכדאי לנו לשים לב לקרני האור שזורחות לנו בתוך החושך, ואם נאמין ונחפש בעזרת ה' נמצא את הארת פני ה' עלינו, ונתעודד ונחזיק מעמד!!! **ובעזרת ה' בורא עולם יאמר לצרותינו די, ותחת זה ישפיע עלינו שפע ברכה והצלחה עד שיבלו שפתותינו מלומר די!!! בקרוב ממש אמן ואמן!!!**

פקד יפקד אלקים אתכם והעלתם את עצמותי מזה

מאתים אלף?? ומתרץ המדרש שבני אפרים היו מזרע המלוכה ולא היו בשעבוד משום כבודו של יוסף.

וממשיך המדרש עד שבא נון מבני בניו של אפרים ואמר להם נגלה עלי הקב"ה להוציא אתכם ממצרים, ובני אפרים בגאווה שלהם שהם מזרע המלוכה ושהם גיבורי כח במלחמה, שנאמר "בני אפרים נושקי רומי קשת",

וכמוכן לשמע הצעקות, כל אנשי השכונה התאספה ליד המכונית, בעיקר נשים וטף, וסתם עוברי אורח, ובקצה האוזן אני שומע שנים מלחששים: חכה, זה יגמר רע מאוד, והשני אומר: יהיה כאן אלימות קשה, חכה!! ואז הוא מסיים לקלל.

שקט, כולם מחכים לשמוע את תגובתי, את הסדרה של הקללות שאני יחזיר לו, אבל אני לא חונכתי לקלל מעולם, ולכן במקום לקלל, רק אמרתי לו מילה אחת "תודה", והלכתי. **שמעתי** אנשים מאוכזבים, ואז אני שומע רעש של מכות חזקות, וראיתי שהאבא הזועם התחיל לדפוק אגרופים על גג המכונית. חשבתי לעצמי, וואו!! זה המכות שהיו מוכנות לי, ה' ישמור.

ומאז בכל פעם שהאבא השכן ראה אותי, מיד עבר לצד השני של הכביש, ככה נהג לעשות במשך שנתיים לערך.

יום אחד בדיוק נפגשנו בדיוק בקרן זוית של בנין, ואז אמרתי לו שלום, ולהפתעתי הוא ענה לי שלום, התלהבתי!!! אחרי שנתיים, סוף סוף הוא עונה לי יפה!!! ואז שאלתי אותו, בבקשה תאמר למה במשך שנתיים כאילו ברכת ממני, וכי יש לי קרניים??

הראשונים הביאו מדרש, שכשחזרו האחים מקבורת יעקב אבינו במערת המכפלה במקום לחזור למצרים יוסף העמיק למרכז ארץ ישראל עד שכס, וכשהגיע לבור בו נזרק לפני המכירה הוא בירך "ברוך שעשה לי נס במקום הזה", ולכן חששו שיוסף יתנכל אליהם מעכשיו ועל כן הם פחדו.

ולמרות שיוסף דאג במידות נאצלות להרגיעם וגילה רגישות מופלגת ועצומה שלא ידאגו ושלא יפחדו ושלא יתביישו ממנו וכפי שכתבתי קודם בהרחבה, מכל מקום היה חשוב ליוסף לטרוח להודות על הנס שהיה לו בבור, שהנחשים והעקרבים שהיו בבור לא פגעו בו.

זוה מאוד חיזק את יוסף, שגם בהסתרה שבתוך ההסתרה שכל האחים הקדושים חורצים את גורלו למוות או למכירה, בכל זאת בורא עולם מאיר לו פנים בתוך הבור, ואומר לו: אני איתך כאן למטה בבור!!! **וכן** חיזק אותו מה שהישמעאלים שהעבירו אותו למצרים

ה' נמצא לצדנו, ואדרבא בזמנים קשים עוד רגיל להשתלח מלאך נוסף מאת ה' לתמוך בנו יותר, וכדאי לנו לשים לב לקרני האור שזורחות לנו בתוך החושך, ואם נאמין ונחפש בעזרת ה' נמצא את הארת פני ה' עלינו, ונתעודד ונחזיק מעמד!!! **ובעזרת ה' בורא עולם יאמר לצרותינו די, ותחת זה ישפיע עלינו שפע ברכה והצלחה עד שיבלו שפתותינו מלומר די!!! בקרוב ממש אמן ואמן!!!**

אמרו חז"ל (שמות רבה ה', י"ג) מסורת היה להם מאבותיהם, ובעצם זה מה שיוסף ציווה אותם, שהגואל שיבוא אליהם, בזה הלשון הוא יבוא - **בלשון פקידה**, לכן כשבא משה אמרו **כה אמר ה' פקוד פקדתי** מיד ויאמן העם.

והנה המדרש בפרשת בשלח שואל, איך בני אפרים יצאו לפני זמן הגאולה, הרי אין עבד יוצא ממצרים והם יצאו

וטהר לבנו – יחי

בורא עולם אוהב אותם מאוד ומרחם עליהם, וממאן לקבל עליהם תנחומים.

אבל בכל זאת רואים מכאן, שגם בכוונות לשם שמים אין קיצורי דרך, וחיובים להישמע לדעת תורה ולמנהיגי הדור, גם אם נראה שהשמים קורסים עוד רגע, והמצב הרוחני בכי רע, ואתה תמה איך יתכן שהרבנים לא פועלים כראוי חלילה?! וכמובן מה שהם לא פועלים כראוי זה רק לדעתך!!! כי באמת אתה רחוק מאוד מדעת תורה צרופה.

אבל שוב, בן אדם שפועל מתוך יראת שמים טהורה גם אם טעה בדרך זה לא נמחק, וכידוע המתים שקמו בזמן יחזקאל היו מבני אפרים.

אלא בדקדוק ההמדרש נבחין שהיה מעורב גאווה בדעתם, לכן כשלו, כי מי שפועל מאה אחוז לשם שמים יש לו סייעתא דשמיא מיוחדת ללכת בדרך הישר והטוב.

אגב אפשר אולי לומר שנון שיקר בשם השם זה אבא של יהושע?! ואם כן, יתכן שיהושע היה משרת משה מבחוריו ולא זז מאוהל משה, גם בכדי לתקן את מה שאבא שלו לא שמע למשה והוציא את בני אפרים לפני הזמן בשקר?! וכדאי לבדוק דבר זה ואשמח לשמוע.

ולכן נפעל גם אנחנו רק לשם שמים, אבל היות ואנחנו רחוקים ממאת האחוזים של לשם שמים, לכן עלינו להיות כפופים לרבנותינו, בכל מחיר, גם אם נראה לנו שהכל קורס, ובעזרת ה' נעשה ונצליח, ונזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה במהרה.

*ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד

יעקב אבינו כי בזכותו הנילוס עלה והיה להם מים בשפע בשדות, וגם בזכות יעקב אבינו לא המשיך הרעב עוד 5 שנים, ולמה התורה צריכה שוב לכתוב ורק ברמז ובכינוי מעליב שגם המצרים התאבלו כאשר לקחו את יעקב אבינו ממצרים לארץ ישראל לקברו במערת המכפלה?!

ונראה לפרש ואולי זה טמון בכוונת הליקוטי בשמים, שעצם שהות יעקב אבינו במצרים מלבד מה שהביא שפע ברכה באופן מוחשי ביותר לכולם, כן גרמה שהותו של יעקב אבינו במצרים לחיזוק רוחני עצום לא רק לבני ישראל שבזכותו לא חשו בגלות מצרים, אלא קדושת יעקב אבינו השפיעה קדושה אפילו לרחוקים ביותר, אפילו למצרים השפלים ביותר שהיו בעלי תאוה עצומה לזנות כסוסים וחמורים כמפורש בנביא יחזקאל ובמפרשים שם.

ולכן גם לאחר בכי של 70 יום שבכו כל מצרים על יעקב אבינו, כהכרת הטוב על שפע הברכה הגשמית שנתן להם, ברגע הפרידה מיעקב אבינו הם התעוררו לבכות על הירידה הרוחנית הצפויה להם בלי קדושת יעקב אבינו.

ולא פלא שעל פטירת צדיק יש חובה לבכות ולהתאבל ולהשתתף בלווייתו, כפי הבת קול שיצא בלוויית רבי הקדוש שכל מי שהשתתף בלוויית רבי הקדוש מזומן לחיי העולם הבא – כתובות קג', ולכאורה עלינו לשמוח שהצדיק מגיע הישר לגן עדן ולהתענג על ה', אבל הבכי הוא לנו שעלינו לבכות על הירידה הרוחנית שעלולה לבוא לנו כשחסר לנו את השפעת הקדושה של הצדיק, ומתוך רושם הבכי זכות הצדיק יכול להשפיע שנזכה להתחזק עוד בקדושה, בפרט שצדיק בפטירתו נקרא חי ובכוחו להשפיע למי שאכפת לו באמת מהצדיק.

אביך צוה לפני מותו – אנה שא נא

מיוסף שאת אמו רחל הוא לא קבר במערת המכפלה אלא קבר אותה באמצע הדרך, וכתוב ברש"י שיעקב אומר ליוסף ידעתי שיש בליבך עלי – כביכול קפידא על כך, שלא טרחתי יותר בקבורת אמך.

אבל דע לך שעל פי ציווי ה' עשיתי כן, כי יצא מכך טובה לעם ישראל כאשר הם ילכו לגלות הם באמצע הדרך הם

עמדו ולקחו נשיהם ובניהם ויצאו ממצרים, ובאו המצרים והרגו גיבוריהם שנאמר בני אפרים וגוי הפכו ביום קרב, וגם באו אנשי גת והרגו מהם מאתים אלף.

גם זה לא מובן, וכי נון שיקר בשם ה'! נבואת שקר!!!! והרי משה טוען שזה אסור, האם עמדו בוויכוח מי בא בשם ה'?! ועוד קשה איך בני אפרים האמינו לו, והרי הייתה להם צוואה מסבא רבא יוסף הצדיק שיבוא מנהיג ויאמר פקוד פקוד אלוקים אתכם, וגם השביעם שתעלו את עצמותי אתכם, וזה הרי לא קרה כשיצאו עם נון, רק ביציאת משה אמר פקוד פקוד והוכיח זאת באות ומופת כי הוא גם העלה את עצמות יוסף על ידי שם המפורש שזרק לנילוס, אז איך יצאו ככה בלי ההשבעות של סבא רבא שלהם???

אלא יתכן שכאשר שבט אפרים ראו את התדרדרות האיומה של עם ישראל שנפלו למט' שערי טומאה, אזי הם ניסו להימלט מהטומאה בכל מחיר, ולכן כל האמצעים קידשו את המטרה אפילו בויתור על קיום השבועות, העיקר לברוח מהטומאה המשתוללת.

לכן הם מכוונים, הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן מעי המו לו, רחם ארחמנו נאום ה', שהיות וכוונתם הייתה לשם שמים, לכן

ולכן נפעל גם אנחנו רק לשם שמים, אבל היות ואנחנו רחוקים ממאת האחוזים של לשם שמים, לכן עלינו להיות כפופים לרבנותינו, בכל מחיר, גם אם נראה לנו שהכל קורס, ובעזרת ה' נעשה ונצליח, ונזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה במהרה.

בגמרא בסוטה יג' דורשים "אפילו סוסים ואפילו חמורים" – שגם הם התאבלו על יעקב אבינו, ודבר פלא הוא וכי מה לסוסים וחמורים להתאבל על פטירת יעקב אבינו, וכי יש להם הבנה בזה?!

ואכן יש גרסאות בגמרא שלא גורסים את המשפט שגם הסוסים והחמורים התאבלו ובכו, עיי מסורת הש"ס וגם טוענים שאם רש"י לא כתב על זה פירוש כנראה לא היה לו גירסה זו בגמרא שלו.

וראיתי בספר ליקוטי בשמים שמבאר ע"פ הכתוב בנביא על המצרים "בשר חמורים בשרם זרמת סוסים זרמתם" יחזקאל כג' כ', שהכוונה שאפילו המצרים שהיו בדרגה של סוסים וחמורים מול בני יעקב בכל זאת גם הם הבינו את גודל האבידה לעולם בהסתלקותו של יעקב אבינו מהעולם.

ולכאורה דבר זה אינו מובן שהרי כתוב מפורש בפסוקים שהמצרים עצמם התאבלו על יעקב אבינו במשך 70 יום, וכמו שכתב רש"י שגם למצרים כאב מאוד על פטירת

ולא פלא שעל פטירת צדיק יש חובה לבכות ולהתאבל ולהשתתף בלווייתו, כפי הבת קול שיצא בלוויית רבי הקדוש שכל מי שהשתתף בלוויית רבי הקדוש מזומן לחיי העולם הבא – כתובות קג', ולכאורה עלינו לשמוח שהצדיק מגיע הישר לגן עדן ולהתענג על ה', אבל הבכי הוא לנו שעלינו לבכות על הירידה הרוחנית שעלולה לבוא לנו כשחסר לנו את השפעת הקדושה של הצדיק, ומתוך רושם הבכי זכות הצדיק יכול להשפיע שנזכה להתחזק עוד בקדושה, בפרט שצדיק בפטירתו נקרא חי ובכוחו להשפיע למי שאכפת לו באמת מהצדיק.

רבים המפרשים שהקשו היכן ציווה יעקב את בניו לבקש סליחה מיוסף הצדיק על מכירתו?! **וראיתי** בשם רבי מאיר שפירא ראש ישיבת לובלין שתירץ שהאחים למדו זאת מיעקב אבינו.

שהנה כאשר יעקב אבינו ביקש מיוסף לקחת את גופתו ממצרים ולקברו בארץ ישראל, יעקב אבינו ביקש סליחה

וטהר לבנו – ויחי

ואכן זה פעולה לא קלה כי יוסף נראה היה כמאיים על פרעה שאם לא יתן לו לקיים את השבועה שנשבע לאביו לקבורו בארץ ישראל, אזי גם יוסף לא יקיים את השבועה שנשבע לפרעה שלא יגלה שהוא יוסף יודע יותר שפות מפרעה, שלפי חוקי מצרים אז יבחר יוסף למלך במקום פרעה, ואיום כזה זה ממש על גבול המרידה במלכות!!!

לכן יעקב אבינו רצה שלבו של יוסף יהיה נקי לחלוטין מכל קפיידא בעניין, דהיינו שיתנקה לבו מהקפיידא איך דורש ממני אבי לטרוח עבורו במסירות נפש כאשר הוא לא טרח על קבורת אמי, כי כאשר יש בלב מפריעים זה עלול לפגום בהצלחת המסירות נפש וכידוע!!!

ומלבד זה יתכן שהיות ויש כלל שבמידה שאדם מודד כך מודדים לו, לכן במצב זה שיעקב בא לדרוש מיוסף לטרוח בקבורתו במערת המכפלה, חייב הוא למרות שהוא אבא להסביר לבנו שאין כאן דרישה לא צודקת ולא מידתית.

ואולי באמת אין חוב גם במצב כזה להסביר לבנו ולתרוץ את עצמו מול בנו, בכל זאת היות וליעקב היה תירוץ מושלם והוראה על פי הדיבור, לכן לא רצה למנוע טוב מיוסף ונתן לו הרגשה טובה, במקום לפעול בגזירת כיבוד אב למרות הטענות המוטעות שנובעות מחוסר ידיעה.

ואכן בגמרא **יבמות סה'** מפורש שבאמת יעקב לא ציווה מאחים לבקש סליחה מיוסף אלא הם שינו מהאמת, כי מפני דרכי שלום מותר לשקר, כי אכן בפשטות אין הוכחה ברורה שיש חובה לבקש סליחה על פעולה שהתבררה כדבר טוב, למרות שפעלנו מתוך כוונה רעה.

ללמדנו שיש שאלות שלא שואלים את ההורים, אפילו שאתה פגוע מהתנהגותם בעומק לבך, ואפילו שיש לך קשר טוב ואמיץ עם אביך, כמו יוסף שהיה חברותא של יעקב אבינו ובכל זאת לא שאל אותו בעניין קבורת רחל אמו אפילו לא ברמז!! כי על אבא לא שואלים שאלות, ועדיף לסבול עשרות שנים ולא לשאול שאלות על אבא, וכל שכן לא לומר מילה לא מתאימה וכל שכן לא להתחצף כלפי ההורים לעולם!!! גם כשאתה פגוע מאוד מאוד מהם!!! וכל שכן שלא תהיה כאותם מתקלקלים שיורדים מהדרך ומאשימים בכך את הוריהם, נכון על ההורים לעשות חשבון נפש, אבל אין תירוץ להתקלקל לעולם!! לעולם לא!! וזכור הקב"ה לא מכניס אדם לניסיון שלא מסוגל לעמוד בו, ואדרבא לפי הקושי כך השכר גדול יותר! ותמיד הקפד לכבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך בזה ובבא אמן ואמן!!!

**שכל את ידיו כי מנשה הבכור

את מנשה בימינו של יעקב, שהרי "לב חכם לימינו" וממילא מנשה קיבל את הברכה מימין שזה מהלב, ואילו אפרים מיד ימין של יעקב.

ומסתתרו בזה רעיון נוסף שהנה יעקב אבינו ראה ברוח קודשו מצד אחד הטוב שיצא מאפרים – יהושע בן נון אבל גם ראה את עוצמת הרשעים שיצאו מאפרים – ירבעם בן נבט ואחאב, לכן העדיף כביכול לתת את צד הלב למנשה שממנו יצאו רשעים פחות גדולים לכאורה.

ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי:

בבכורות, מהפסוק "כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים" וגו' וכתוב "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" וגו' – כי הבכורים היו הכהנים לע"ז, ממשוך הירושלמי ושואל קודם לכן (מתן תורה) מה היו עושים?? ומתוך "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית", מהו החמודות שהיה עשו משמש בכהונה גדולה.

ופלא עצום, א. מה מיוחד בחידוש זה שרב יוחנן בא לחדשו אחרי 3 וחצי שנים שלא הגיע לבית מדרש?? עד כדי כך שאפילו גילו לרב אלעזר בחלום על חידוש מיוחד זה שעבור זה יגיע רב יוחנן מיוחד לבית מדרש לאומרו?? עוד קשה שכבר הירושלמי הביא ראיה מ 2 פסוקים שהבכורים הקריבו ככהונים, ולמה המשיך לשאול מה היו עושים קודם למתן תורה, הרי כבר ענה והוכיח שהבכורים היו ככהונים?? ועוד קשה מדוע הגדיר את עשו כמשמש בכהונה גדולה??

יתקלו בקבר רחל והם יבכו על קברה, ורחל אמנו תבכה לבוא עולם שירחם על עם ישראל, ובזכות תפילתה הקב"ה מרחם על עם ישראל ומבטיח ששבו בנים לגבולם.

וממילא מה שהיה נראה לך כרע מתברר בהמשך כדבר טוב ומועיל ביותר לעם ישראל, והיות ויעקב ביקש בכל זאת סליחה מיוסף, מזה למדו האחים הקדושים שכל שכן הם שרצו לעשות רע ליוסף במכירתו למרות שבסופו של דבר יצא מזה דבר טוב תועלת לכל עם ישראל, בכל זאת הם חייבים לבקש סליחה מיוסף הצדיק ע"כ.

והתקשתי בדבר, שבדקדוק לשון רש"י לא ראיתי זכר לכך שיעקב ביקש סליחה מיוסף על צער שהצטער יוסף בטעות, אלא יעקב הבהיר לו שהוא לא התכוון לעשות לו רע אלא מהתחלה הוא רק עשה טוב ועל פי ציווי ה'.

וגם אם היה חובה על יעקב אבינו לבקש סליחה מדוע יעקב המתין לגלות זאת ליוסף רק בסוף ימיו, למה נתן לבנו מקום של קפיידא בלב עליו משך שנים ארוכות???

אלא נראה שאכן יעקב אבינו בתור אבא לא חייב לתת דו"ח והסברים לבנו על מעשיו וכוונותיו, כי בן חייב לסמוך בעיניים עצומות על אביו הצדיק, ולכן במשך כל השנים יעקב אבינו לא התנצל והסביר מאומה ליוסף למרות שידע שיש בלבו של יוסף קפיידא עליו.

ורק לפני פטירתו של יעקב אבינו כאשר ביקש מיוסף שיתאמץ עבורו, בדבר שחייבים הרבה סייעתא דשמיא להצליח לקבל רשות מפרעה.

כתב רש"י כתרוממו "אחכמינו" בהשכל וחכמה השכיל את ידיו לכך ומדעת, כי יודע היה כי מנשה הבכור ואעפ"כ לא שת ימינו עליו: וחשבתני אולי לבאר את פעולת יעקב, שמצד אחד שם את יד ימינו על אפרים הצעיר כי ממנו יצא צדיק גדול – יהושע בן נון.

אבל בחוכמה שיכל את ידיו, דהיינו ששם את ידיו כמין איקס שיד ימינו הניח באלכסון על אפרים שעמד משמאלו ואת יד שמאלו שם על מנשה שעמד לצד ימינו, וגם זה נחשב שבידך

מובא במדרש רבה שיעקב אמר ליוסף אני נתתי לך חלק יותר מאחייך – את הבכורה ואת לבושו של אדם הראשון כי שניהם קשורים זה בזה, **ובתרגום ירושלמי** מפרט שאברהם אבינו לקח אותם מנמרוד הרשע ומסרם ליצחק, ויצחק מסר אותם לעשו, ואמי רבקה לקחה אותם מעשו הרשע ונתנה אותם לי לא בחרבי ולא בקשתי אלא בזכותי ובמעשי הטובים, **ובפרשת תולדות בל"ג** ובע"ה נאריך במדרשים בעניין בגדי אדם הראשון – האם הם סותרים זא"ז וכו'.

ונהנה יש גמרא מופלאה בירושלמי מגילה פ"א יא', שרב יוחנן לאחר פטירת ריש לקיש, במשך שלוש וחצי שנים לא הגיע לבית מדרש מרוב צער על פטירת ריש לקיש, ובסוף הזמן הזה ר' אלעזר ראה בחלומו שלמחרת "סיני" רב יוחנן יבוא ויחדש לכם חידוש, ואכן למחרת הגיע רב יוחנן לבית מדרש וחיידש את המקור שלפני שהוקם המשכן עבודת הקרבנות הייתה

וטהר לבנו – יחי

ידע שעמם ימשיך עשו להגיש ולהקריב כביכול את האוכל ליצחק, וזה חשוב יותר מכהונה יעקב שהייתה ככהונה רגילה, כי עשו היה רגיל להגיש לאביו אוכל "ברצון אביו" ולכן היה בדרגת כהונה חשובה יותר והיא כהונה גדולה, ולכן יעקב החזיר את הבגדים לעשו.

ודק לאחר שיעקב קיבל את הברכות ואביו אמר "גם ברוך יהיה" שהסכים שיעקב יהיה בכור במקום עשו, ומאחר שיצחק צעק צעקה איומה ועשו קיבל שנה עצומה על יעקב ומאז הפסיק לכבד את אביו כי ציפה שימות, וזה ככופר בעבודה, ממילא יעקב לא השיב את הבגדים לרבקה אלא טמנם כמובא במדרש, כי הבין שרק הוא נשאר בכור וכהן, ואילו עשו כבר לא יחשב ככהן, וממילא הבגדים לא ראויים יותר לעשו כלל, ועשו שמכר את הבכורה ליעקב כולל הבגדים לא דרש את הבגדים גם כשעשו שלום, כי הבין שיעקב החזיר לו בגלל ששירת את אביו, אבל כשפסק השירות בוודאי הבגדים שייכים ליעקב מחמת קניין הבכורה והכהונה.

זזה חידש רב יוחנן, שעשו למרות שלא היה בית המקדש וגם לא הקריב קרבנות על מזבח ובמה, בכל זאת גם לעשו היה מהות לבכורה שלו ששימש ככהן גדול בכך שלמרות שיעקב קנה את הבכורה ואת הכהונה והבגדים, בכל עשו המשיך ללבוש את הבגדים כשהגיש אוכל לאביו, כי זה כהקרבנות קרבן על ידי כהן גדול העדיף מכהן הדיוט שזה היה יעקב לאחר שקנה את הבכורה וכאמור.

וחידוש זה מתקשר לריש לקיש, שהיות והוא היה משמח ביותר את רב יוחנן שהקשה לו על כל מאמר 24 קושיות שכך גרם לרב יוחנן הנאה מופלגת שהצליח לענות 24 תשובות ובכך הסוגיה יצאה ברורה ביותר לרב יוחנן, זה היה הרבה יותר ממה שעשו הגיש ליצחק הצדיק, ובוודאי שריש לקיש נחשב לכהן גדול הרבה יותר מעשו כי הגדיל כוח רבו בתורה וגרם לו הנאה שאין דומה לה בארץ, ובזה יחד רב יוחנן את מעלת ריש לקיש ביותר, בשונה ולהבדיל מהמשפט שאמר רב יוחנן לריש לקיש שמכך נפגע ריש לקיש ונפטר מחמת מה שהתגלגל מזה, כי כאן הוכיח כמה נעזר רב יוחנן בריש לקיש, ועד כמה ערכו של ריש לקיש עצום בזכות זה.

והיות ויוסף הצדיק התחייב לפרנס את יעקב אביו הצדיק ואת כל אחיו ומשפחתם במצרים, לכן גם יוסף קיבל את הבגדים המיוחדים בגדי בכורה וכהונה, שכל שירותו לאביו הצדיק וההכנה הרוחנית של עם ישראל בגלות מצרים זה גם נחשב כהקרבנות קרבן וכאמור.

**ביקש לגלות הקץ

שיקדמו לה?? וגם קשה וכי משה מבין טוב יותר מבורא עולם??

ונראה לתרץ, שיעקב היה מבחינת אמת כמו שבורא עולם חותמו אמת, והאמת שהגלות ארוכה וגם האמת שבורא עולם אתנו בכל הגלויות כמו שכתוב בספר הושעיה **בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר וּמְלֶאכֶת פְּנֵי הַזְּשִׁיעִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא**, רק לא תמיד אפשר וצריך לומר את כל האמת, ולכן יעקב אבינו רצה לומר את האמת הנכונה כמו שהיא להכין את עם ישראל שידעו שחיי העולם הזה לעם ישראל זה חיי גלות כי עם ישראל בחר בחיי העולם הבא, אבל בראות יעקב את צער בניו ובנותיו ובעיקר את הגלות הרוחנית מיד נצטער כל כך ונסתלקה רוח הקודש ממנו.

כי איך מסוגל אב רוחני וסבא קדישא לראות בקלקול צאצאיו ולא להישבר, ולכן לא גילה את הקץ לבניו!!!

ולכן נעשה ככל יכולתנו שלא נראה את הרס הדורות הבאים אחרנו, ועל פי רוב הדברים תלויים גם בנו, שעלינו להתאמץ בכל כוחינו להראות דוגמה אישית של יראת שמים טהורה, ואז היא תעמוד לעד, גם לדורות הבאים אחרינו, אבל אם נהיה צבועים, דעו לכם שהילדים קולטים שאבא מזייף ומרמה ואין תוכו כבדו, אז קדימה הרגע סגור פתחי עבירה לך ולילדיך ותעבוד באמת ובתמים על יראת שמים טהורה, אמן ואמן.

ביקש יעקב לגלות את הקץ – לעשו??

ישראל לעבור בשלום את הגלות, אומנם האיר את עיני הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שיש מדרש תנחומא שיצחק ביקש לגלות את הקץ לעשו קודם הברכות ונגנו ממנו הדבר.

ונראה להקדים שריש לקיש נפטר בעקבות ויכוח לימודי קשה שהיה לו עם רב יוחנן, וכפי שכתוב בגמרא בבלי ב"מ פד' בדן מתי ראויים כלי מלחמה לקבל טומאה, שכלים מקבלים טומאה בשעת גמר מלאכתן. רבי יוחנן סבר שגמר מלאכתן הוא משיצרפם בכבשן, וריש לקיש סבר שמששטפם במים, ורב יוחנן אמר לריש לקיש: "ליסטרים מכיר בכלי הליסטרים". וריש לקיש נפגע ואמר "מה הועלת לי? שם, אצל השוודים קרו לי רבי, וכאן (בבית המדרש) קוראים לי רבי? ורב יוחנן הקפיד על תגובתו של ריש לקיש כי טען לו שהועיל לו שהכניסו תחת כנפי השכינה, ולכן נפטר ריש לקיש, לאחר שנפטר ריש לקיש הצטער רב יוחנן על חסרונו, והביאו לו את ר' אלעזר בן פדת כחברותא, והוא הביא ראיות ממשניות כדברי רב יוחנן. ורב יוחנן טען לו: "וכי אתה משתווה לריש לקיש!! הוא היה מקשה על כל שמועה שלי 24 קושיות והייתי מתרץ לו 24 תירוצים ובכך השמועה הייתה מתחדדת, ואתה רק מוכיח שהמשנה כמוני? והיה רב יוחנן הולך ובוכה: "איפה אתה בר לקישה? היכן אתה בר לקישה?" עד שנטרפה דעתו ובקשו רבנן עליו רחמים שימות.

ולאחר 3 וחצי שנה, אז רב יוחנן חידש שעשו היה ככהן גדול, כי עשו היה מלביש את בגדי אדם הראשון היפים ביותר מעשי הקב"ה – חגורות עור, ועם בגדים אלו הוא הביא אוכל לאביו הצדיק, כפי שכתוב בירושלמי וכך פירש רש"י בפרשת תולדות על פסוק בגדי החמדות, כי שכתוב במדרש רבה בתולדות עשו שנה להקריב קרבנות על ידי שחיטה והוצאת דם ולכן גם לא מל עצמו, אבל הוא כן שימש בכהונה בכך שנתן אוכל לצדיק שזה כהקרבנות קרבן, ובפרט כאשר אין משכן ובהמ"ק, שהמביא דורון לתלמיד חכם הרי הוא כמקריב ביכורים כתובות קה', ולכן רבקה אם יעקב כשהינה 2 תבשילים בליל פסח כנגד פסח וחגיגה כמובא בפרקי דר"א הלבישה את יעקב בגדים אלו כי גם יעקב כשהגיש ליצחק זה כמקריב קרבן.

ויעקב קנה את הבכורה עם הבגדים ורצה באותו יום להקריב את העדשים ליצחק אביו כקרבן, ולכן ביקש "מכרה ליום בכורות", שאני חייב יום אחד לזכות בבגדים ובבכורה בכדי להקריב כקרבן את העדשים ליצחק לסעודת אבלים, ומה שהלעיט את עשו מנוזיד העדשים ושפך מהסיר הישר לפיו הפעור של עשו, דומה הדבר לשעיר לעזאזל שזורקים אותו מראש הצוק, וכשם שהשעיר לעזאזל הוא לשעיר הנקרב לה', כך מאותו סיר עדשים שהגיש יעקב ליצחק אביו ממנו שפך ללעו של עשו, ויום זה נשאר לכל הדורות, "יום כיפור" יום בו גם עשו מסכים לבכורת יעקב וגם עשו – השטן נותן לעם ישראל להקריב ולהתכפר והוא משתתק ואינו מקטר.

אומנם יעקב למרות שקנה הבכורה והבגדים כדברי המדרש, בכל זאת הוא החזיר את הבגדים לאחר אותו היום לעשו, כי יעקב

ביקש יעקב לגלות את הקץ נסתלקה ממנו רוח הקודש, ואם לא היה מסתלק מיעקב רוח הקודש אם כן היה מבשר שהמשיח עד היום הזה שבו אנחנו חיים עדיין לא הגיע, ואיך היו מקבלים זאת בני ישראל עם תחילת גלות מצרים?? שעוד צפוי להם אלפי שנות גלות בלי בית מקדש וכלי נביאים, זה היה עלול לשבור לחלוטין את עם ישראל?? ומדוע יעקב אבינו חשב לגלות את הקץ לבני ישראל??

והרי משה רבינו כשנצטווה על ידי בורא עולם לומר לעם ישראל "אהיה אשר אהיה" שמשמעותו אהיה בגלות זו וגם בגלויות אחרות, משה רבינו אמר לבורא עולם בבקשה למרות שעכשיו עם ישראל לפני שחרורם ממצרים – סוף הגלות בכל זאת משה מדעתו הבין שזה עלול לשבור את עם ישראל שידעו שמצפה להם עוד גלויות, והקב"ה הסכים אתו, ולמה יעקב אבינו חשב בכל זאת לגלות את הקץ, למרות אלפי שנות גלות

כשביקש יעקב לגלות את הקץ נסתלקה ממנו שכינה, וכפי שביארתי יעקב אבינו איש האמת רצה להגיד לעם ישראל נכון הגלות ארוכה היא מאוד מאוד אבל בכוח האחדות וקדושת

וטהר לבנו – ויחי

השלימה, אבל אתה עשו כדאי לך לחזור בתשובה, כי אם תצליח להתגבר על טבעך שהיית מיועד להיות רשע כנבואה שקיבלה רבקה משם הצדיק, **ששני תומים בבטנך ושני לאומים ממעיך יצאו**, אם כן אתה תזכה להרוויח גם עולם הזה טוב ונחמד **מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש**, וגם תזכה עולם הבא.

אך הקב"ה מנע זאת מיצחק, כי בסופו של דבר עשו לא חזר בתשובה, ואוי לנו אם עשו ידע שארכה לנו הישועה ואין קץ לימי הרעה שהוא יכול להציק לעם ישראל ח"ו.

ברכת בנימין

(ג) **"ואכלו אותם אשר כופר בהם"**, שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, כמובא ב**יומא (סח, ג)**, לכן מותר לכהנים לאכול בעזרה בישיבה כי זה צורך עבודה.

אם כן אכן זה **מעלה עצומה לבנימין**, שבחלקו הייתה עבודה ה' ביום ובלילה, ולמרות שיש הקטר חלבים ואברים שמוקטרים כל הלילה על גבי המזבח שגם היה בחלקו של בנימין, בכל זאת יש מעלה מיוחדת בעבודת אכילת הכהנים שכאדם אוכל לשם שמים בקדושה ולא לשם תאוה מעלתו גדולה מאוד מאוד.

ואדרבא מתוך אכילה גשמית של בשר ודם, אפשר להתקדש למעלה עצומה לכאורה יותר מהקטרת החלבים והאברים של הקורבנות כל הלילה על גבי המזבח, ולכן אכילת הכהנים מכפרת על הבעלים, **כי הכהנים אכלו לשם שמים בקדושה לשם שמים**.

ומדרש זה פלאי, בפרט אם נפרש כפי שהארכתי בפרשת תולדות שיצחק בוודאי ידע שעשו הוא הבן הרשע רק ניסה לקרבו ליהדות דרך מצוות כיבוד אב שמצווה זו תביאו לידי קיום כל המצוות. **אם** כן מדוע יצחק ביקש לגלות לעשו הרשע את הקץ הרחוק שייגיע בעוד אלפי שנה מאז דיבר יצחק עם עשו בנו?! הרי במקום לקרבו ליהדות זה יכול להרחיקו מאוד מאוד כי יתייאש מהגאולה בראותו כי רחוקה היא מאוד?!

ואולי יצחק אבינו רצה להגיד לעשו כל הגלות קיבל עליו יעקב וחיי השלמות של יעקב יהיו רק לאחר אלפי שנים בעת הגאולה

"בְּנִימִין זָאב יִטָּרף בְּבֶקֶר יֹאכֵל עֵד וְלַעֲרֵב יִחְלַק שָׁלָל", כתב **התרגום אונקלוס** - שבית המקדש נמצא בשטחו של בנימין, ובבוקר מקריבים בו קורבנות, **ובערב הכהנים אוכלים בקורבנות עד הבוקר**.

והקשה החברותא **היקר רבי אלדר נתנזון שליט"א**, וכי מה ברכה זו של אכילת בשר הקרבנות בלילה עוזרת לבנימין **הרי שבת בנימין אינו אוכל מבשר הקדשים** כי אינם כהנים?! **ולמה לא הזכירו מעלת הקטרת חלבי ואברי הקרבן על גבי המזבח שהיו מוקטרים כל הלילה?!**

ואולי נתרץ כדברי **התוספות** (יומא כה' ד"ה אין ישיבה) שמאריך שסיבת הטעם שמותר לכהנים לשבת ולאכול קדשים בעזרה של בית המקדש, חמרות שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, מתרץ תוס' שהאיסור הוא רק לדברים שאינם צורך עבודה, אבל **אכילת כהנים צורך עבודה היא**, ככתוב (שמות כט,

ללמדנו, שדרך אכילה אפשר להתקדש ולכפר עוונות, אם נאכל בקדושה לשם שמים לחיזוק הגוף לעבודת ה', ולא במטרה להתענג בתענוגי הגוף אלא להנות הנאת הגוף במטרה להתפעל מטוב ה' שה' מופלא בכדי להנות בהם בני אדם.

וההבדל בין הנאת הגוף למטרת התפעלות מחסדי ה', לבין הנאת הגוף במטרה להנאות מתאוות האכילה, זה בכמות האוכל, כי אם עוצר מאכילת מאכל החביב עליו ביותר לאחר טעימה או אכילה קטנה, זה אכן גדלות והתגברות ותעצומות נפש, וגדלות האדם ושבירת התאוות, ואכילה כזו מכפרת על נפילתנו מהרוחניות לשאול התאוות.

אבל אם אוכל כמות גדולה ממאכל החביב עליו ביותר זה הגררות לתאוות האכילה, וקטנות המוחין וגדלות הגשמיות, וכדאי לאדם לזכור שצדיק אוכל לשובע נפשו ולא לשובע בטנו, ואילו בטן רשעים תחסר, כי תמיד רוצה לאכול עוד ממה שחביב עליו אבל הוא בצער שכבר אין מקום בבטנו כי הוא מפוצץ עד אפס מקום, ובטנו חסרה – חסר לו מקום לאכול עוד ועוד, ואכן ברומא היו מקיאים באמצע האוכל בכדי שיוכלו להתמלאות שוב באכילת תאוותם רח"ל.

בך יברך ישראל, ישימך

ואולי נפרש שלמרות שיעקב שם את יד ימינו על ראש אפרים ואת שמאלו על ראש מנשה, כי אפרים חשוב יותר ממנשה, בכל זאת בברכה עצמה יעקב אבינו השווה אותם כאחד, **"בך"** הכוונה לכל אחד מהם בשווה, ושוב ראיתי כן **באלשיך הקדוש** כי שניהם נחשבים כאחד.

וייתכן לפרש העניין בתוספת דיבור, שהיות ואפרים ומנשה היו **כחלק הבכורה של יוסף שנטל פי שנים**, לכן זה חלק אחד כחלקו של בכור ששני החלקים הם **כחלק אחד גדול ושלים**, ולכן הגיש יוסף לברכה את בניו לא בשורה זה אחר זה, אלא **שניהם ביחד בשווה מול אביו**, כי הם כאחד, ולכן יעקב אבינו **איחדם בברכה ששניהם כגוף אחד** – כחלק הגדול של יוסף הצדיק, וכיד ימין ויד שמאל שהם חלק מגוף אחד.

קצת יש לתמוה אם זה ברכה לכלל עם ישראל משך כל הדורות אם כן מדוע כתוב הברכה בלשון יחיד?! **והרמב"ן** מתרץ שהכוונה **ליוסף**, שיעקב אמר ליוסף בזרעך יתברכו עם ישראל.

וייתכן שכוונת יעקב **"בך"** **למתברכים**, וההסבר כדברי **המדרש לקח טוב** שכתב שיעקב התכוון **בך** – **"אפרים"** שבא להתברך, ולמרות שגם מנשה בא להתברך בכל זאת יעקב התכוון רק על אפרים, כי **מנשה היה טפל לו**.

אבל עדיין קצת צריך עיון, שהרי יעקב הזכיר בברכה את מנשה, - **"ישימך אלוקים כאפרים ומנשה"**, הרי שלא התעלם בברכתו ממנשה? ואם כן מדוע נפרש שאמר **"בך"** שהתכוון רק לאפרים?!

"ויבכו אתו מצרים שבעים יום"

אולי 70 ימי האבל שבכו המצרים על יעקב אבינו זה כנגד שבעים נפש שהמצרים קבלו למצרים בשמחה כאורחי המלך, ועם פטירת יעקב התחיל השעבוד, כבתוך לבם הרגישו המצרים רוח חדשה לשנאת עם ישראל, עד שבפטירת אחרון השבטים הם התאכזרו בפועל בגזירות קשות לצאצאיהם.

ועל זה הם בכו בפטירת יעקב, כי לבם כאב על השינוי שחל בהם לרעה, והרגישו עד כמה השפעה טובה הייתה ליעקב אבינו בחייו על לבם, ועד כמה נחסר להם קדושת יעקב כי המדרון נפתח בליבם פנימה.

וטהר לבנו – ויחי

ועשית עמדי חסד ואמת

כי אדם שמאמין בשכר וגמול מהעולם האמת, ולא רק מבני אדם חיים, זה אמונה אמיתית, **חסד הטמון בזה אמונת אמת**, ומחזק את האמונה שלא רק חיים בעולם הזה, אלא יש גם חיים בעולם הבא – עולם האמת- וככה חיים נכון יותר בעולם הזה אמן ואמן.

רש"י: חסד ואמת - חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מצפה לתשלום גמול. ואולי בדרך דרש מי שגומל חסד עם המתים, למרות שיזכה לגמול מה' או שהמת עצמו ילמד עליו זכות בשמים, בכל זאת זה חסד של אמת.

ויכל יעקב לצוות את בניו ויעשו בניו לו כן כאשר צום

ולפי זה לא נשא לוי את ארונו של יעקב, וכן לא יוסף, אלא שני בניו מנשה ואפרים היו במקומו, וכך לכאורה זה היה בדיוק כמו בדגלים והמחנות שעשו במדבר.

אמנם קשה, שהרי במחנות במדבר שבת לוי חנו בטבעת פנימית קרוב יותר לאוהל מועד, ואילו 12 השבטים היו בטבעת החיצונית, כך כבוד שבת לוי היה בולט לטובה, אבל בלוויית יעקב כביכול לוי היה מחוץ לתמונה, מחוץ למעגל המלווים את יעקב, ולכאורה יש כאן פחיתות בכבודם של לוי, אומנם ליוסף לא היה פחיתות כבוד כי בניו היו תחתיו והוא היה כמלך בפרט שצבא מצרים ליוו אותו, אבל לוי כביכול נשאר בצד??

כתוב במדרש רבה: על נשיאת המטה צווה אותם, שאמר להם: תנו דעתכם שלא יגע ערל (אחד) במיטתי שלא לסלק את השכינה מעלי.

ולפי צ"ל שהחניטה הייתה בלי שהרופאים הגויים נגעו בגופו של יעקב-**רבנו בחיי**, או שבניו חנטו אותו כפי שלכאורה משמע מלשון המדרש רבה וז"ל: ויעשו בניו לו כן כאשר צום חנטו אותו והעלוהו במטתו: או שהקפדה היא רק לאחר שהשיבו את יעקב למיטתו "והעלהו למיטתו", וזה סותר דברי המדרש באות ג' שיוסף נענש על שחנט את יעקב, משא"כ לדברי הספורנו וכפי שדקדק בלשוננו העמק דבר, **אלא כסדר זה עשו לי שאו אותי 3 מן הצפון ו 3 מן הדרום 3 מן המזרח 3 מן המערב, וכשם שאתם עושים לי כך אתם עתידים לעשות ד' דגלים במדבר, והשכינה באמצע.**

אלא יתכן שזה בא ללמדנו, שלפעמים רואים אדם שנשאר כביכול מחוץ לתמונה, וכביכול הוא לא חלק מהמכובדים, אבל אדרבא זה בדיוק מעלתו כפי שיתברר בהמשך, שהוא מחוץ למעגל ומחוץ לתמונה כי יותר חשוב מהמעגל הנוכחי, וכבודו גדול יותר, ואדרבא בזיון הוא לו לקבל כבוד קל יותר ממה שהוא ראוי לו באמת.

כל אלה שבטי ישראל שנים עשר שבטים – 12 או 13

אל ישראל אביכם", ויתכן שזה קשור לדברי המדרש שיעקב כשאספם ביקש לגלות להם את הקץ ונסתלקה ממנו רוח הקודש, ואולי לכן חשש שמא יש פסול בזרעו שלכן נסתלקה ממנו רוח הקודש.

ויתכן שלכן אמרו השבטים את הפסוק "שמע ישראל" היות והוא מסתיים ב"אחד", ואחד עולה ל13 וכפי שהארכנו ע"פ **הקו הישר הנוכה בעניין 13**, ואכן בדרך הטבע נסתלקה מיעקב השכינה, אבל השבטים רצו לעורר מצב של מעל הטבע, וכאשר הם התאספו והתאחדו בשלימות אמיתית, אזי הם הסכימו גם כשנמנה לוי עמם בכל זאת מתוך אהבת יוסף הם יחשיבו את 2 בניו **בנפרד כ2 שבטים ממש**, וכך עולה 13 שבטים מעל הטבע,

ולכן מצאנו שיעקב שמח בתשובתם ואמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כי בכוח הווייתו לזרעו של יוסף, זה מלמד על אחדות מושלמת שמעוררת את הגאולה ככתוב בנביא בהפטרות ויגש שעם ישראל בעת הגאולה יהיו "לעץ אחד".

כתוב במדרש תנחומא טו על פסוק זה, ש 12 השבטים הם כנגד 12 שעות ביום 12 שעות בלילה וכן כנגד 12 המזלות והחדשים, ו 12 אבני האפוד. **ומקשה** רבי יוחנן הרי מלבד 12 האחים יש להוסיף עוד 2 שהם מנשה ואפרים ככתוב "אפרים ומנשה כראובן ושמעון" וא"כ יש 14 שבטים?

אלא מתרץ המדרש, שכאשר שבת לוי נמנה במניין השבטים אזי סופרים רק את יוסף בלי בניו – או את בניו מתחת יוסף ככתוב "לבני יוסף לאפרים אלישמע למנשה גמליאל", כך יוצא 12, וכשאין לוי נמנה עמהן אז אפרים ומנשה נמנים במקום יוסף ולוי, כי שבטי ישראל הם 12 לא פחות ולא יותר.

והנה כתוב במדרש תנחומא ח' שכשהיה יעקב מסתלק מן העולם הרחר בלבו ואמר אברהם אבי הוליד יצחק וישמעאל, יצחק אבי הוליד אותי ועשו, שמא אני יש במטתי פסולת, כיון ששמעו כך אמרו כולן בפה אחד "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" ועל זה כתוב "וישמעו"

לוי כנגד יון

התחילו טוב, שמלכות אלכסנדר מוקדון שראה כוח ה' מנצח עבורו במלחמה,

עד שירדו למטה וכתבו על קרן השור אין להם חלק באלוקי ישראל, ואילו לוי התחיל בעליה, בקנאות לשם שמים, להתעלות בעזות דקדושה, לכן שבת לוי היו נגד יון, ולכן החשמונאים מבית לוי, נצחו למרות מיעוטם את היוונים הרבים.

כתוב במדרש תנחומא יד' ששבת לוי כנגד מלכות יון שבני חשמונאי הם מלוי, לוי שבת שלישי וזו מלכות שלישית, לוי שלש אותיות ויון שלש אותיות, זה מקריב פרים וזו כותבת בקרן השור אין להם חלק באלקי ישראל.

ולפי יתכן להוסיף, שההבדל בין לוי ליון שלוי יש בו ל וליון יש נון סופית, לרמוז, שאכן בשניהם יש חצי משם ה', ואולי לכן יפת אלוקים ליפת – יון, אבל היוונים

ויאמר קחם נא אלי ואברכם

בנים של מוצאי חנוכה תשפ"ב בעת לומדי עם תלמידי המצוינים בכיתה ז' ת"ת תורת אמת בני ברק, ראינו את דברי רש"י בשמות פרק יד' פסוק כ', על עמוד הענן שעבר

כתב רש"י זהו שאמר הכתוב (הושע יא) "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו". תרגלתי רוחי ביעקב בשביל אפרים עד שלקחן על זרועותיו:

וטהר לבנו – ויחי

את הרשעים שיצאו מהם, וזה כמו מצב של מידת הדין כלפי יעקב אבינו, וכפי שכתבנו ע"ז במאמר בנושא זה קודם.

והפתרון היה "קחם על זרועותיו", שברגע שיוסף גרם ליעקב אבינו לחבקם ולהרימם כמו אבא שאוהב את בנו, זה גרם שיעקב יראה כמו אבא את הטוב שבולט ולהתעלם מהרע, כמו שאבא מתלהב בראותו תפילה אחת מצוינת של בנו שבדרך כלל מזלזל בתפילה.

ואכן מפורש בגמרא שבת לב' אפילו 999 מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות, ניצול! שנאמר באיוב לג' נד' "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר", וזה רק מחמת שהקב"ה מתנהג אלינו כמו בניס, שמחפש בנו נקודת אור אפילו קטנה ביותר.

וכך גם בים סוף למרות מידת הדין, בכל זאת הקב"ה כביכול לקח את עם ישראל בזרועותיו שנהג בנו כאב לבנים, ולכן הציל אותנו מרדת שחת כמצרים הרשעים והציל אותנו והעלה אותנו מהים, בגלל שמצא בנו צדיקים בכל דור ודור שהרי אין פחות מלוי צדיקים בכל דור, ע"פ סנהדרין צז', ונקודת אור עתידית זו גרם להקב"ה להציל את עם ישראל.

וההצלה הייתה ע"י "מצאתי כופר", שהקב"ה הרג את המצרים כופר נפש במקום עם ישראל, כמפורש בנביא "נתתי כפרך מצרים" – ישעיהו מג' ג', ורש"י מפרש שהקב"ה הרג בכורי מצרים במקום בכורי ישראל למרות שעם ישראל נתחייבו כליה במצרים, כמו שנאמר (ביחזקאל כ) "ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מצרים".

וגם בים סוף שנתחייבו כליה ע"פ המקטרג, הקב"ה השתמש במצרים שמתו ככופר נפש, ולמרות שהמצרים עבדו ע"ז וממילא נגזר עליהם מיתה, מכל מקום יתכן שהיות והרשעים שבמצרים מתו מוות מתמשך, כפי שכתב רש"י שהרשעים מתו כקש שטובע באיטיות, רשעים אלו מתו מוות מתמשך בשביל לכפר על עם ישראל.

כי הם כאילו מתו כמה פעמים, וכפי שכתב רש"י בפרשת בשלח יד' כז' "וינער ה'", היו עולין ויורדין ומשתברין בים, "ונתן הקב"ה בהם חיות לקבל הייסורים".

ולפ"ז ביארתי לתלמידי היקרים, נוסח התפילה, "ויזידים טבעת ויזידים העברת, ויכסו מים צריהם", שיש כאן כביכול 3 שלבים, א. שהמצרים הרשעים נגזר עליהם למות כי הם עובדי ע"ז, ב. עם ישראל ניצול מהסכנה למרות מידת הדין, ג. הצלת עם ישראל נוצרה כי מצרים שמשו כופר נפש כי בניעור שעלו בים מלמעלה ללמטה ולהיפך הם כאילו מתו וחיו מספר פעמים, כך המוות המתמשך והמתחדש כביכול, זה שימש כופר נפש לעם ישראל.

ללמדנו, שהקב"ה אוהב אותנו כמו בניס אהובים, והקב"ה מחפש בכל דרך אפשרית להציל אותנו מכל צרה חלילה, וגם אם נגזר חלילה עונש הקב"ה מנסה להפיל זאת על אחרים העיקר שאנחנו ילדיו ננצל מהסכנה.

וכמים הפנים לפנינו כן לב האדם לאדם, וכל שכן אהבת השם הטוב לנו, צריכה לעורר בנו אהבה עצומה אליו, שנוף לעובדו בלב שלם, ואם מרגישים אנו כובד הגוף, נתחנן לאבא "משכני אחרוך נרוצה" כי נפשי חולת אהבתך אמן ואמן, שנזכה לאהבת ה' באמת ובתמים, ונכוון בתפילה "וישם בלבנו אהבתו ויראתו" ובריבוי הכוונה נזכה לכך אמן ואמן.

וידגו לרוב בקרב הארץ:

במים וכיון שיורדת טיפה גשם אחת מלמעלה מקבלים אותה בהתלהבות וצימאון כאילו לא טעמו טעם מים

מלפני עם ישראל הוא עבר לאחוריהם, ועל זה כתוב "ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל".

והביא רש"י- משל למהלך בדרך ובנו הולך לפניו, באו שודדים לחטוף את הילד, לקח האבא את בנו מלפניו ושמו מאחוריו, באו זאבים מאחוריו נתנו לפניו, באו לסטים לפניו וזאבים מאחוריו נתנו על זרועו ונלחם בהם.

כך נהג הקב"ה בעם ישראל כשפחדו מחיל פרעה ומצד שני מים סוף, ומסיים ומביא רש"י את הפסוק "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו".

והתפלגו בשיעור, למה עם ישראל בעת הסכנה מפרעה מכונה אפרים? נכון שבהמשך הדורות עם ישראל התפצל ורוב השבטים – עשרה שבטים היו מכונים "אפרים", על שם מלכם הראשון ירבעם בן נבט שהיה משבט אפרים, לעומת ממלכת "יהודה" שהיה מורכב בעיקר מ2 שבטים, אבל עכשיו בקריעת ים סוף עם ישראל היה אחד ולא מחולק?

ובכלל ברש"י בפרשתנו ויחי וכן בנביא הושע בפסוק "ואנכי" מדבר על יוסף ששכנע את יעקב אביו שיקחם לזרעותיו ויברכם.

ונראה לבאר, ששני המצבים – קודם ברכת יעקב, וכן קודם קריעת ים סוף, היה בשניהם מצב שווה, והבעיה והסכנה נפתרה באותו אופן.

שהנה יש לתמוה איך היה קטרוג על עם ישראל בקריעת ים סוף, שהללו עובדי עבודה זרה – המצרים, וכן עם ישראל, ולמה שעם ישראל ניצל והמצרים יטבעו בים, הרי הרשעים בעם ישראל מתו במכת חושך, וחמישית מעם ישראל או 1 מ50 ששרדו שיצאו ממצרים היו צדיקים כי קבלו עליהם לחסות תחת כנפי השכינה, ולהיות עבדי ה' ולבטוח בו, ומה פשר קטרוג זה?

אלא התשובה לכך היא, שהקטרוג היה על שם העתיד, שכשם שיעקב לא רצה לברך את בני יוסף כי ראה שיצאו מהם בדורות הבאים רשעים, כך הקטרוג בים סוף היה שעתידיים עם ישראל בפרט ממלכת אפרים שהם עשרת השבטים רוב רובו של עם ישראל להיות רשעים – עובדי עבודה זרה, ולכן לא מגיע לעם ישראל "נס הצלה מיוחד" כשיש מידת הדין להרוג רשעים מצרים.

ואם תשאל הרי לישמעאל נעשה נס הצלה מיוחד ולא התייחסו בעתיד דורותיו, ככתוב "באשר הוא שם", ונפתח בור מים מיוחד במדבר? התשובה היא שלברך או ליצור נס מיוחד להצלה לא מגיע כשיש מידת הדין שהורגת רשעים, משא"כ אצל ישמעאל לא היה מידת הדין לכן גם נעשה לו נס מכוח התפילה.

ואצל יעקב אבינו שלא רצה לברך את מנשה ואפרים הצדיקים, זה היה כי נסתלקה ממנו רוח הקודש כשראה

וטהר לבנו – יחי

והעבירות מייבשים את ים התורה אבל על ידי חידושי תורה חדשים שנמשלו לטיפות גשם זה גורם שלעולם הים לא יחסר ולא יתייבש.

ואכן אש ההתלהבות בחידושי תורה הצילה רבים וטובים שלא יפלו לידי ההשכלה שהפילה רבים וטובים רח"ל.

אומנם חשוב לציין שמלבד העיון וחידושי התורה יש צורך שבחור ואברך ישחה במי התלמוד, שידע מסכתות שלמות וישאף ויתקדם לידיעת הש"ס כולו בעל פה כראוי לכל יהודי אמיתי.

וכמובן חידושים שמגיעים מתוך ידיעת הש"ס כולו או חלקו הם ברמה גבוהה יותר, וקרובים יותר לאמת, מאשר חידושים שבאים בלי ידיעת הש"ס שאז יתכן שהם וטעים ומטעים כי מהש"ס מוכח אחרת מחידושם.

בקיצור, ראוי לכל יהודי להיות סיני/ידיעת התורה, ועוקר הרים בחידושים נפלאים עמוקים מדהימים ונכונים ולחדש חידושי תורה בשפע בס"ד, וכמובן כל אחד ילמד בדרך מורים לו רבותיו.

וידגו לרוב בקרב הארץ – חיים בזכות צדיק

שבזכות 600 אלף צדיקים שלא היו חלק מגזרת חטא דור המדבר, ובפרט שנולדו בזכות משה, זה היה סיבה שה' לא ישמיד את עם ישראל בעת חטא העגל ובעת חטא המרגלים, שלמרות וחטאו 600 אלף הצעירים בני 20 עד 60 בכל זאת יש כנגדם עוד 600 אלף מלבד שאר הזקנים והנערים שהם לא חטאו ולא נגזר עליהם עונש, ומדוע שהם רוב עם ישראל בכל זאת כל עם ישראל ימחק לגמרי ויתחיל מחדש ממשה רבינו?

אך לפי זה צריך עיון מדוע משה רבינו לא הזכיר טענה זו בתפילת ויחל משה לאחר חטא העגל? ואולי הקב"ה הציע שכל עם ישראל ימחק ואילו משה יקום עם ישראל חדש וכלול בזה כל ה600 אלף שחיו ומושפעים מכוח משה המכונים "העם אשר ברגלי"?!

ולכן נראה בדרך אחרת, שבעצם לאחר חטא העגל בתפילת ויחל משה, משה רבינו אמר זכור לאברהם יצחק ויעקב, שבזכותם עם ישראל לא יושמד, ואולי זה כוונת יעקב אבינו כאן שאמר "המלאך" זה כולל את משה רבינו המכונה "מלאך" ככתוב במדבר כ' "וישלח מלאך ויוציאנו מצרים", שיעקב אבינו רימו למשה להשתמש בשם האבות הקדושים, ואכן משה רבינו בתפילת ויחל למען הצלת עם ישראל קיים "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם יצחק ויעקב", שקרא בשם האבות להצלת עם ישראל, וטען אם כיסא של 3 רגלים לא עומד (גי אבות) כל שכן שכיסא של רגל אחד (כוח משה) לא יחזיק.

וגם יתכן שטען להקב"ה שכבר יש עם שיצא ממנו דהיינו ה600 אלף שחיו כדגים וחיו ויצאו בזכות משה רבינו, ואם הקב"ה ימחק את כל עם ישראל ויתחיל הכל מהתחלה, הרי אם גם ה600 אלף שנולדו וחיו בזכות משה רבינו ימותו, זה מוכיח שאין זכות משה חזק ולא יעזור להתחיל את עם ישראל מחדש בזכות משה, דהיינו שכבר הוכח שכיסא של רגל אחד לא יחזיק.

מימיהם, כך עם ישראל חיים במים ואין מים אלא תורה, וכיון שהם שומעים חידוש תורה הם מקבלים אותה בצימאון כאילו לא שמעו דבר תורה מימיהם.

ויתכן שההתלהבות מחידושי תורה קיבלנו אך ורק מברכת יעקב אבינו, כמו שפלא בעינינו שדג מתלהב מטיפת מים חדשה, כי זה לא הגיוני כי לא חסר לו מים בכמויות, כך בדרך הטבע לא אמורים להתלהב ולשתות בצמא חידוש חדש בתורה, כי כבר קיימים ספרי חידושי תורה למכביר, אבל ברכת יעקב גרמה שנתלהב מחידוש חדש של בן דורנו, ונקבלו בצימאון ובהתלהבות, וכמובן לא נזלזל בו חלילה.

וברכת יעקב אבינו זו גורמת אש יוקדת לעם ישראל במשך הדורות לא רק לתלמוד ולהעמיק ולשנן את דברי הראשונים והאחרונים אלא גם תשוקה ליצור ספר חדש של חידושי תורה חדשים, כי העולם והציבור מתלהב מחידושים חדשים כברכת יעקב אבינו עליו השלום.

ובאמת יש תועלת עצומה בטיפות החדשות של הגשם בים, כי מי הים מתהדים מחום השמש, ועל ידי הגשם נוצר מעגל השלמה למי הים, ואכן החום של היצר הרע

במדרש רבה שם מובא מאמר מדהים ולא מוכר, אמר רבי לוי 600 אלף תינוקות עיברו נשותיהן של ישראל בלילה אחד (שמרים שכנעה את אביה לחזור לאשתו למרות גזירות פרעה להרוג את הילדים, וכשעמרם גדול הדור שמע בקולה כל עם ישראל החזירו גם), וכל אותם ילדים הושלכו ליאור, ועלו בזכותו של משה.

ועל זה אמר משה (במדבר יא) "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב", שכולם חיים בזכות משה, ובלי נדר בפרשת בהעלותך ארחיב בעניין מדוע הזכיר רק את ה600 אלף שנולדו חיו בגללו, ולמה לא את כל עם ישראל? ולמה טען תחילה וכי אני הריתי את העם הזה? הרי באמת 600 אלף כביכול נולדו וחיו בזכות משה רבינו?

ואילו רבי זכאי רבה למד חידוש זה מהפסוק "וידגו לרוב בקרב הארץ", מה בקרב הארץ יצאו ממצרים 60 ריבוא, כך בגבול דגים (מאלו שנזרקו לים) 60 ריבוא, ומה בקרב הארץ לא מתו אף בגבול דגים לא מתו, ומי ששמו כשם הדג (נון – שם של דג) בנו מכניסן לארץ, וזה מרומז בלשון הפסוק (דה"א ז) "נון בנו יהושע בנו".

ובעצם התינוקות שנזרקו לים לכאורה חיו כמו דגים ולא מתו בים, ובפרט לדעת רבי זכאי שעליהם בירך יעקב "וידגו" שיהיו כמו דגים.

ונשאלת השאלה מתי בדיוק יצאו מהמים, האם כשמשה הוצא על ידי בתיה, או בגיל מבוגר יותר? על כל פנים ביציאת מצרים הם יצאו יחד עם עם ישראל, ולמה לא נמנו במניין של יוצאי מצרים, כי הם היו מעל גיל 80 ביציאת מצרים, ולכן הם לא מתו במדבר כי הגזירה הייתה על אלו שהיו בין גיל 20 ל60 שנה, ואילו הם היו מעל גיל 80, ואכן לדברי המדרש הם בגיל 120 זכו להיכנס לארץ ישראל.

ואולי היה חשוב ליעקב אבינו בעת ברכת הבנים, להזכיר נס זה שיהיו 600 אלף יהודים שיחיו כדגים, כי יתכן

וטהר לבנו – יחי

יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה

והתשובה הפשוטה היא, שסוף סוף ב17 שנים אלו לא הייתה מחלוקת ושנאה בין בניו, אלא מיטתו שלימה, באחדות ישראל, כי כך החיים יפים באמת. ובאחדות ישראל נתחזק, נראה במעלות השני, ויש!! ולא בחסרונותיו, ונראה במעלת רבותי ולא בחסרונות רבנים אחרים!!! כי רבי גדול לא בגלל שהרב השני קטן ממנו.

יחי יעקב 17 שנה, וראיתי כתוב שאלו שנות חייו של יעקב אבינו הטובים ביותר, לעומת כל שנות חייו המלאים בצער.

ונשאלתי הרי במצרים היה בתחילת הגלות במקום הכי טמא בעולם, וידע שירדו למט' שערי טומאה, אז למה אלו חייו הטובים ביותר??

ממידות טובות לא מפסידים – יוסף לא הפסיד כשלא ללמד עם אביו

וחדוש זה זכיתי בזכות יהודי מבוגר בשנים, צדיק ועניו וירא שמים מחסידי גור, כשהמתין עמי בתחנת אוטובוס בראשון לציון.

המושלם מהמקור המושלם באותו הדור שהוא יעקב אבינו, ומצד שני יוסף למד עם בניו וחזר עמם על תורת אביו, שבזה קיים ולמדתם אותם את בניכם.

ואולי רק בכח החוט המשולש של רצף ושרשרת לימוד התורה של 3 הדורות כמעגל מושלם, לכן הרגיש יוסף זכות לנסות להסיט את יד ימין של אביו מבנו הקטן אפרים בכדי להניחו על מנשה הבכור.

כי אם לא היה רצף של לימוד תורה באופן הנזכר, מהיכן לקח יוסף כוח ומחשבה לתקן כביכול את מעשי אביו??

ובדרך אפשר, יתכן כשלמד יוסף עם בניו, לא ראה שאפרים טוב יותר ממנשה בלימוד, אלא ראה ששניהם שווים בלימוד התורה ובהעסקת השמועה הנכונה מלימודם עם יעקב אבינו, ולכן טען שאסור להעדיף את אפרים על פני מנשה הבכור.

אבל יעקב טען נכון, ויתכן שכל הכבוד שאתה לומד היטב עם בניך והבחנת שכוח שניהם שווה בתורה, אבל בגלל העתיד אני מעדיף את אפרים על פני מנשה, כי בעתיד יצא מאפרים צדיק גדול מאוד ששמו יהושע בן נון.

יוסף ויתר על הלימוד עם אביו 17 שנה שלא ישאלו אביו על המכירה.

ולכאורה קשה שהרי יש כלל שחייד קודמים, ומדוע על צד הספק שאולי יעקב הצדיק שהקפיד על תרי"ג מצוות בשלימות ישאל אותו על המכירה, והרי באמצע הלימוד לא יעצור בגלל ביטול תורה וגם לא בזמן שנקבע ללימוד התורה, ואלא אולי רק לאחר הלימוד.

וזה סיכוי קל כי אם זה לשון הרע או חשש עבירה אחרת לגלות ולספר ואפילו חשש מידה רעה קשה להניח שיעקב אבינו הצדיק היה גורם ליוסף להיכשל בזה חלילה.

ולמה אם כן ביטל ממנו את העונג המושלם ואת הלימוד תורה באיכות ללמוד עם אביו כפי שחשק ולמד כל תורת רבותיו של יעקב מיעקב אביו בנערותו עד גיל 17?

ואומנם ראיתי שכתוב במדרש רבה בפרשתנו שיעקב למד חברותא עם מנשה ואפרים בכל יום.

ולפי זה יתכן שיוסף למד לאחר מכן עם בניו כל מה שלמדו עם אביו, וכך גם קיבל תורת אביו, וגם קיים לימוד תורה עם בניו, וזה שלימות שבשלימות, שמצד אחד בניו קבלו תורה באופן

ואני נתתי לך שכס א' על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי

זה, ולענ"ד גם בלי זה אי אפשר לפרש על חרבם של שמעון ולוי, כי איך יובן נתינת טעם שנתנו ליוסף מפני שלקחוהו שמעון ולוי בחרבם ובקשתם, והלא אדרבה מזה הטעם ראוי שינתן לשמעון ולוי ולא ליוסף (ודו"ק):

ומקשה אבי תלמידי הגאון הרב שרוצה בהעלמת שמו שהוא **בן בן פורת יוסף שליט"א**, שאיך טוען יעקב אבינו ששכס שייכת לו כי הוא התפלל ובכוח התורה כבש את שכס, הרי בדין תורה לא מתקבלת טענה כזו, אלא מי שפיזית בגופו נלחם וכבש הוא הכובש.

כתב רש"י שכס אחד על אחיך - שכס ממש היא תהיה לך חלק אחד יתירה על אחיך:

בחרבי ובקשתי - כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכס נתכנסו כל סביבותיהם להזדווג להם וחגר יעקב כלי מלחמה כנגדן. ומוסיף רש"י בד"ה בחרבי ובקשתי. היא חכמתו ותפלתו

(ועיין ברא"ם שכתב שאי אפשר לפרש על חרבם של שמעון ולוי, שהרי לא עשו מדעתו שהרי כעס עליהם על

וטהר לבנו – יחי

וגם מה הראיה שעל ידו נעשתה המלחמה מכך שכולם יחד לא הצליחו לדחוף אותו ממקומו, מה זה מוכיח על המלחמה?

ובכלל קשה שכתוב בפסוק "ויהי חיתת אלוקים ולא רדפו" אז הייתה או לא הייתה מלחמה?

וגם קשה שמאז שהרגו את שכם עברו מאות שנים שעם ישראל היה במצרים ועם ישראל בכניסתם לארץ ישראל היו צריכים להילחם ולכבוש מחדש את כל ארץ ישראל כולל שכם, ואם כן מה מועיל חרבו וקשתו של יעקב בכיבוש שכם שמאות שנים עזבוה והגויים כבשוה מחדש כאילו לא נכבשה מעולם בידי ישראל?

התשובה, שהנה בטבע האריה תוקף מכל עדר של מאות בעלי חיים כגון זברות את האחרון החלש, וכאן אכן מקדימה הרבה קדימה ממקום בו עמד יעקב אבינו האויבים נהרגו על ידי השבטים, אבל הגויים שהיו רבים כשראו את יעקב כביכול נסרף רחוק מבניו שאולי לכן כינו אותו בניו זקן, כי לא רץ במלחמה כמותם אלא אז והתקדם לאיטו כזקן, אזי הגויים מאחורה היו תוקפים להרוג את יעקב אביהם ומנהיגם שזה יגרום חולשה לשבטים וכך ירדפו מאחור ומלפנים כמכבש לנצח את בני יעקב

יעקב הוכיח לבניו שהוא כוחו במקומו הוא, ויתכן שטען להם שכל ערמות ההרוגים שיש מאחורי ולידי ממני מתו, כי כוח יעקב עצום שהרי הרים כיסוי הבאר בקלות כפקק משא כל הרועים יחד במאמץ, ואכן יעקב לא היה צריך להשתמש בחרבו רק לחוגרו, אולי בשביל להוכיח שהוא חלק מהלוחמים יחד עם בניו ולא כביכול כוח אויבים כביכול, ולכן באו להורגו.

ויתכן שמכה קלה מיעקב אבינו אפילו באצבע הרגה רבים, אפילו בלי שימוש בחרב כלל, ויעקב טען שלמרות שמההדף של תעופת נפתלי יחד עם עוצמת מכתו של יהודה גם הרבה רבים אפילו בלי חרב מכוח ההדף כביכול של הטיל כביכול, בכל זאת רוב ההרוגים טען יעקב שהיו מכוחו שכוחו חזק מכל בניו הגיבורים יחדיו, וממילא לא הצליחו להרוג את יעקב וממילא פחדו לרדוף אחרי בניו, כי אם את האבא הזקן שזו לאיטו לא יכלו כנגדו בוודאי לא יצליחו נגד בניו החזקים והמהירים.

ויתכן עוד שרק קצת הרג יעקב, כי ברגע שהאויבים מאחור ראו את כוחו העצום של יעקב, זה גרם לכולם פחד לא להתקרב לעם ישראל, ולא לתקוף אותם מאחור.

ועצם זה שהעמים לא תקפו ורדפו מאחור אחרי בני ישראל בזכות כוחו של יעקב אבינו זה יותר מחצי עבודה במלחמה, כי מלחמה מכמה חזיתות קשה יותר ומסוכנת פי כמה וכמה.

אבל יתכן שיעקב אבינו התפלל במלחמה זו, שאכן עכשיו העמים פחדו לא לרדוף אחר בני ישראל, אבל בעת כיבוש הארץ ביקש יעקב אבינו בתפילתו שעמי הארץ כשיכנסו עם ישראל לכבוש את הארץ, העמים לא ירימו דגל לבן של כניעה ואז לא מתאים כל כך בעיני העולם להורגם למרות הדגל הלבן, ואם כן לא יהיה מקום בארץ לעם ישראל, אלא שיעקב אבינו התפלל שהגויים כן ילחמו נגד עם ישראל, ובכך תהיה הצדקה לעם ישראל להילחם נגדם ולהרגם ולקחת את בתיהם ועריהם וכל אשר להם.

ואכן למרות שהמרגלים שמעו מרחב שכל עמי הארץ מפחדים מעם ישראל ואין לאיש אומץ להילחם נגד עם ישראל, ואם כן זה בעצם בשורה טובה שהגויים מפחדים,

והנבאתי דוגמא קלה לזה שאחד ראה את המציאה וגילה לחבירו איפה המציאה וחברו הגביה בידו את המציאה זכה בה המגביה ולא הרואה, למרות שלולי תגליתו של הרואה לא היה חבירו מגביה את המציאה, כי הפעולה הפיזית זו היא שקובעת, ב"מ ב'.

והנה נראה שלאבן עזרא היה קשה קושיה זו, ולכן כתב ואל תתמה על מלת לקחתי. כי לאחר שה' נתנה בפה לאברהם הם יחשבו שהיא שלהם. וכן נאמר ליעקב לך אתננה ולזרעך:

אבל עדיין יש לתמוה מדוע יעקב אמר בחרבי ובקשתי, והרי הבטחה ומתנה היא לו מאת ה'? ואולי כוונת הבן עזרא שבזכות תפילות יעקב והתמדתו בתורה זכה לקבל אישית את ההבטחה מאת ה' כפי שזכה אברהם ויצחק, וכביכול זה עובר בירושה מאברהם ליצחק ומיצחק ליעקב ומיעקב לשבטים.

אבל לפירוש רש"י קשה שמצד אחד כתב שיעקב חגר כלי מלחמה נגד האויבים שבאו להילחם על הריגת שכם, ומצד שני כתב שחרבו וקשתו של יעקב הכוונה שהכוונה לא כפשוטו אלא לתורה ולתפילה, והרי מפשטות דברי רש"י בתחילה משמע כלי מלחמה ממש שאותם חוגרים לגוף?

ואם הבנתי נכון את תשובת הגאון הנ"ל יעקב והשבטים הבינו והאמינו שאכן כוח התורה והתפילה היא שעמדה להם בניצחון נגד הקמים עליהם במלחמה, ולא כוח הזרוע ניצח.

ואולי נחמד הדברים, שכאשר יש ויכוח בבית דין אכן בית דין יפסקו לפי מי שכבש בפועלה פיזית גופנית במלחמה ממש ולא למתפלל וללומד, אבל כאן לא היה ויכוח בין יעקב לשבטים כי כל השבטים הסכימו ליעקב בוויכוח שהוא המנצח ולא הם, וכפי שכתב **תוספות השלם**.

שבעלי התוספות מצד אחד כתב הצדקה וסיבה מדוע יעקב אבינו נתן מתנה את שכם ליוסף בנוסף לחלוקה השווה בין השבטים, וכדברי המדרש שהכוונה לעיר שכם ולא לחלק נוסף, ככתוב ואת עצמות יוסף וכו' קברו בשכם. משל לגנבים שגנבו חבית מלא יין ומצאם בעל הבית. אמר להם בחסדיכם אחר שתשתו היין החזירו לי החבית למקומו. כך יוסף בשכם גנבוהו ובשכם החזירו העצמות:

ומצד שני כתבו, בחרבי ובקשתי. לאחר שהרגו שמעון ולוי אנשי שכם נתקבצו כל סביבותיו להרגם. בא יעקב וחגר חרבו וקשתו ועמו כל השבטים. ונפתלי נשא את יהודה על כתפיו והרגו כל אויביהם. שאל יעקב לבניו לאחר מלחמתם מי עשה יותר במלחמה אני או אתם אמרו לו אבינו אתה זקן ומה יכולת לעשות. א"ל עתה תראו למי הכח. הולכים יעקב אצל שער אחד ונעל אותה דחפו כולם לנגדו ולא יכלו לפותחה. מיד הודו לו שעל ידו נעשתה המלחמה ולכן כתוב לקחתי בחרבי ובקשתי.

ויתכן שדברי התוספות שניתן שכם ליוסף כי משם לקחוהו ולשם חייבים להחזירו, זה אולי סיבה למה לא נחשב שוב שיעקב בפעם נוספת מפלה את יוסף לטובה מבין האחים, אחרי שראה שההפליה גרמה לשנאה, ראה **שבת י'**.

ופלא עצום בדברי התוספות, מדוע קראו אז ליעקב זקן, שהרי היה בן 80 בשיא כוחו שאחרי זה עוד הוליד את בנימין, וחי עד גיל 137 הרבה פחות מאבותיו?

וטהר לבנו – ויחי

גאלת" **שכתב התרגום יונתן** שכתוב פעמים **"עד יעבור"** והכוונה היא עד שיעברו את נחל ארנון ששם מתו הגויים שרצו להרוג את עם ישראל בעוברם בנחל ארנון בין 2 הצוקים, וה"עד יעבור" השני הכוונה עד שיעברו את נחל הירדן שנעשה להם נס עצום שנעצר זרימת הנהר וטפסו המים לגובה עצום.

והתקשתי מאוד, מדוע ביקשו שהפחד יהיה רק עד כניסתם לארץ ישראל ולא ביקשו גם **שימשיך הפחד עד שיסתיים כיבוש הארץ??** הרי היה עליהם להילחם עם כל יושבי כנען ולא להשאיר מהם כל נשמה?? ותירצתי שם שיעקב כשאמר **"עכרתם אותי"** ביאר **הרבינו בחיי** שיגידו ששפכנו דם חנם, והזכיר לשון עכירה כאדם שעוכר היין בשמריו כן עכרתם אותי ביושב הארץ להוציא עלי שם רע שיאמרו הרעו לאנשי שלומם, ולכן היה חשוב שהגויים ירדפו להילחם נגד ישראל, כך לא יהיה שם רע לעם ישראל, וע"י פרשת שופטים מש"כ באריכות האם מותר להרוג 7 עמים שמרימים דגל לבן?

ולכן טען יעקב אבינו ששכם שייכת לו, כי בכוחו כבש אותה בחייו וכאמור, וגם בכיבוש עם ישראל את ארץ ישראל בכוח תפילת יעקב הכריזו הגויים יחד להילחם נגד ישראל, וכך כבשו עם ישראל את ארץ ישראל, ולמלחמה צריך 2 צדדים.

ואכן עם ישראל שכבש עשה צד אחד, ויעקב דאג שתהיה מלחמה שיהיה אפשרות לכבוש, ופעולה זו בוודאי נחשבת לבעלות ליעקב אבינו על ארץ ישראל ולפחות על שכם, שיוכל לתת אותה מתנה מיוחדת ליוסף.

ויאמר ליוסף הנה אביך חולה

שאפרים למד עם יעקב תלמוד, העיקר שלמד עמו תורה מה עניין להדגיש תלמוד??

וכמו כן האם לא למד עם מנשה גם תלמוד?? הרי **במדרש** משמע ששני בני יוסף למדו בכל יום תורה עם יעקב, וכפי שכתבתי קודם שניהם היו שווים בלימודם, וההבדל בניהם היה רק בדורות הבאים שמאפרים יצא יהושע בן נון?

לכן נראה שאם התורה לא מפרטת מי קרא או מי אמר אין צורך לבדוק רק אם יש בזה מסר חשוב.

ואכן ביאמר ליוסף הנה אביך חולה יש מסר, כי באמת לא היה אדם חולה בעולם, והראשון שהיה חולה בעולם היה יעקב אבינו, ולכן רק מי שלמד תלמוד יודע מה מחלות מסוכנות שמתים מהם, כמו תלמוד מסכת חולין ועוד, ולכן הדגיש רש"י שלמד תלמוד.

והיות ורק מי שלמד תלמוד יכול היה להבין מה זה חולה, לכן אפרים לא שלח שליח, אלא בא בעצמו לספר ליוסף, כי זר לא יבין, ורק אפרים ויוסף שלמדו תלמוד מיעקב אבינו מבינים מה זה חולה, רק עדיין צ"ע מדוע אפרים ולא מנשה? וע"י לעייל מה שכתבתי על מנשה הבכור.

ואולי היות והשם **מנשה הוא ע"ש השכחה** ואילו השם **אפרים ע"ש "כי הפרני אלהים בארץ עניי"** על שם **הצלחה והריבוי הטוב**, ואכן בתלמוד חשוב מאוד הפרייה והריבוי ולחדש חידושים ולהבין דבר מתוך דבר.

ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות, ויגש אותם אליו וישק להם ויחבק להם

וחיבק ונישק לא כמקובל במקומות הנכונים לכן כתוב שינוי בלשון להם ולא אותם.

וקשה מאוד שהרי יוסף הוציא אותם מברכי אביו, ואם כן היו על ברכיו צמודים, וגם כאשר אינו רואה הרי מרגיש את גופם כראוי ומדוע יטעה במצב כזה לחבק ולנשק לא במקום הנכון? וגם פלא שבחורים גדולים ישבו על ברכי סבם כילדים קטנים?

אבל מצד שני הם לא ילחמו אז יהיה בעיה לכבוש אותם ולהורגם.

לכן מעז יצא מתוק, שעם ישראל נכשל בעיר קטנה ששמה העי, ונפלו בקרב 36 איש, וגם לאחר שהרגו את עכן שמעל בחרם, ובעצם החרון אף של ה' סרה מישראל, בכל זאת כשנלחמו שוב בהעי זה לא היה מלחמה ניסית, אלא במקום לבוא נגדם ב2000 עד 3000 לוחמים כפי שהעריכו בפעם הראשונה, בפעם השניה בציווי ה' יהושע נלחם עם כל 600 אלף יוצאי צבא, וגם נצתווה לשים מארבים מאחורי העיר, ובתרגיל הטעיה כבשו את העי.

וכפי שאמר יהושע לה' **שאחרי אשר הפך ישראל עורף לפני איביו: וישמעו הכנעני וכל ישבי הארץ ונסבו עלינו והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול:**

ואכן סר פחד היהודים מעמי כנען, והגויים באו להילחם קודם כל בעקיפין כאשר הכריזו מלחמה נגד הגבעונים שעשו שלום עם ישראל, ואז לבקשת הגבעונים יהושע בא לעזרתם ובכך הרג את חמשת מלכי האמורי, ומזה התגלגלה הכרזת מלחמה חדשה מצד עמי הארץ שהתאספו כחול אשר על שפת הים להילחם עם יהושע כמבואר ב**יהושע פרק יא**.

וכפי שכתבתי בפרשת בשלח על הפסוק **"תפול עליהם אימתה ופחד ידמו כאבן – עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו**

כאשר קרבו ימי ישראל למות ויעקב רצה להשביע את יוסף שיקברו בארץ ישראל ולא במצרים, כתוב **ויקרא לבנו**, ועל ויקרא לא כתב רש"י **מי נשלח לקרוא**, ולמה דווקא **בויאמר ליוסף הנה אביך חולה** שאל רש"י מי אמר, וענה א' **המגידיים**, ועוד הביא פירוש נוסף שאפרים שהיה לומד עם יעקב תלמוד הוא הלך לספר ליוסף.

ולכאורה קשה מדוע אפרים יפסיק את התורה שלמד עם יעקב ולא שלח שליח לספר ליוסף??

ובהמשך כתוב **ויגד ליעקב הנה בנד יוסף בא אליך**, שם **כתב רש"י לא פירש מי** והרבה מקראות קצרי לשון.

ובשפתי חכמים מסביר שכאן לא פירש רש"י שאפרים הוא המגיד, כי כתוב שיוסף בא עם שני בניו עמו, ולכן לא שייך שאפרים הוא המגיד.

ולכאורה אולי כמה רגעים לפני בא יוסף עם בניו, נפרד מהם אפרים לרגע ורץ להודיע ליעקב על בוא אביו?

ואולי כי אסור לאדם גדול להיות אפילו רגע קטן בלי 2 מלווים. **רש"י בראשית כב ג**

והנה אם מוכרח בתורה שהתורה סתמה ולא ידוע מי המגיד, מדוע לא הסתפק רש"י בפסוק ויאמר ליעקב שאחד המגידיים אמר, ומדוע שם הוסיף רש"י שאפרים הוא האומר? וגם מדוע חשוב היה לרש"י להדגיש

האור החיים הקדוש כאן שואל מדוע כתוב "ועיני ישראל וגו'", מה הקשר לכתוב הודעה זו במקום זה, ומה קשר ושייכות לעניין הסמוך לו **וישק להם ויחבק להם?** עוד קשה למה לא כתוב **וישק אותם?**

ותירץ שאולי שני הדקדוקים אלו, כל אחת מתרצת חברתה, כי בגלל שכבדו עיניו מזוקן היה מחבק שלא במקום החיבוק ומנשק שלא במקום הנישוק, ולכן כתוב להם ולא אותם, **והבן**: ובפשטות כוונתו הקדושה שהיות

וטהר לבנו – ויחי

ונראה, שהיות ויצחק למרות שלא ראה טוב, בכל זאת הוא מישש את יעקב בידיים, לדעת האם הוא שער כמו עשוי, ולמרות המישוש יצחק טעה כי יעקב שם על ידיו עורות עיזים, לכן גם אצל יעקב למרות ששם את נכדיו הגדולים על ברכיו, ובעצם היה מחבק במקום הנכון כי מישש את גופם שהיו עליו.

בכל זאת **מידה כנגד מידה** לא עזר שהיו על ברכיו הוא טעה וחיבק ונישק שלא במקום הנכון, כי לא עזר לו המישוש כפי שטעה אביו יצחק למרות המישוש.

בשם יעקב כתוב לשון חיים, ובשם ישראל ויקרבו ימי ישראל למות - מדרש פליאה

אבל הקב"ה אמר למשה שכמו שיש קפיצת הדרך כך יש קפיצת הימים, דהיינו שקפיצת הדרך יש אופן שהארץ כביכול מתכווצת כפי שהקב"ה קיפל ליעקב אבינו כששכב לישון את כל ארץ ישראל תחתיו כדברי רש"י תחילת ויצא, וכמו כן יש שהארץ כמנהגה ורק האדם כביכול עף במהירות ממקום למקום כפי שיעקב הגיע תוך יום מארץ ישראל לחרן.

כך גם כאן, הקב"ה ביום פטירת משה קיפל ימים רבים למשה שישפיק לכתוב את כל 13 ספרי תורה, ועדיין בעולם לא עבר יום אחד, ועל כן אמר הקב"ה למשה "הן קרבו ימך למות", שהארכת ילך ימים רבים ביום מותך שתספיק את רצונך הטהור לכתוב 13 ספרי תורה, אבל בכל זאת ביום זה תמות כי על השמש לשקוע כדרכה.

ובפרשת נצבים הבאתי הוכחות רבות על החידוש הזה על משחקי הזמן מעל טבע הזמן בעולם, שלכן יתכן יום אחד יתארך ל1000 שנות ימות המשיח.

ולכן אצל יעקב אבינו, שלא מת דווקא בשם ישראל כתוב "ויקרבו ימי ישראל למות", שהזמן התלונן על כך שמצד אחד נגזר ליעקב למות בגיל 147 שנים, ומצד שנים יעקב אבינו לא מת וכביכול יום מותו של יעקב לא תם אלא מתארך עד סוף העולם, שכלפי כל העולם הזמן ממשיך ואילו אצל יעקב זה כביכול נתקע ביום שהיה בן 147, ולכן נראה כמת כלפי הציבור שאצלם הזמן ממשיך וחולף, ואילו אצל יעקב שהזמן נתקע מלכת לכן הוא נשאר חי לנצח על ביאת גואל.

ועל זה קבל היום, וטען שזה יוצר שיבוש בטבע הזמן, אבל יעקב אבינו בשם ישראל נכתב עליו "כי שרית עם אלוקים ותוכל", ולכן יעקב ניצח את הזמן, והוא קיים ולא מת לנצח, ובכיכול קם מקברו כי לא עבר זמנו.

ונהנה אצל דוד המלך גם כתוב "ויקרבו ימי דוד למות", ואילו שם לא מופיע במדרש שהיום קבל והתלונן כפי שמופיע אצל יעקב ומשה? ורק כלפי שלא הגיעו שנות חייו לשני חיי אבותיו השווה המדרש בין דוד ליעקב ומשה שלא הגיעו שנות חייהם לשנות אבותם, שלכן אצל שניהם כתוב ויקרבו ימי וגו'.

וייתכן כי גם על דוד כתוב דוד מלך ישראל חי וקיים, כמובא בגמ' ר"ה כה', ומ"מ המדרש לא כתב ע"ז שהיום קבל על דוד המלך, ובדרך אפשר יתכן לפרש לפי דברי הבעל הטורים שכתוב ביעקב ויקרבו ימי - וכן ויקרבו ימי דוד למות, כי כתוב במדרש אמר ה' לדוד אתה עשית קמ' מזמורים כמנין שנות יעקב, תזכה כמותו. מה הוא ובנו מלכו ביחד אף אתה ימלוך שלמה בןך בחיך.

וייתכן שזכה כמותו, שכמו שיעקב אבינו לא מת כי שנת קמז' של חייו נעצר ולא המשיך, כך חיי דוד 70 שנות חייו נעצרו ולא המשיכו כמו אצל יעקב אבינו שלא מת, והיות וזכה להידמות ליעקב ויעקב ניצח את טענת היום שקבל והתלונן כך דוד ניצח ואולי לכן לא מודגש הויכוח על חיי דוד המלך שלא מת.

ונראה לתרץ על פי דברי בעל הטורים, שדייק שכתוב "מזקן" - בכתוב חסר, וזה בא לרמז קרה לו כמקרה שהיה לאביו יצחק, ככתוב "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", שכשם שרימה יעקב לאביו בברכתו כשכהו עיניו כך עשו לו בניו בברכתו אותם שהחליף לו יוסף מנשה באפרים:

וכפי שהסביר החבורתא במנחת חינוך הרב אלדר נתנזון שליט"א שבגלל שיוסף ראה שאביו לא רואה טוב והוא מנשק ומחבק לא במקומות המקובלים, לכן יוסף ניצל מצב זה להחליף את מנשה באפרים.

קודם יש לתמוה מדוע בשם "יעקב" כתוב "ויחי" וחיי, ואילו בשם המשובח והנעלה לטובה ישראל כתוב מיתה, ככתוב "ויקרבו ימי ישראל למות"? ונראה לתרץ ע"פ הנכתב במדרש רבה צו (ד) וכן בתנחומא, אמר ריש לקיש חייך אתה שוכב ואין אתה מת שנא' ויקרבו ימי ישראל למות מהו ויקרבו אמר הקב"ה היום קובל עליך לומר כי הוא יקום כאדם שאומר פלוני קרב על חברו הוי ויקרבו.

ובספר ישמח משה ויגש קז' א' ובספר ערבי נחל תקסג' כתבו שדברי המדרש אין להם ביאור כלל, וגם הקשה שכתוב במדרש שהיום קובל ולא כתוב הימים קובלים ככתוב "ויקרבו ימי ישראל"?

אומנם בהפלאה כתובות קד ביאר שהמדרש, שיעקב נטמן ונעלם מן הדור אבל בכל מקום שתהיה חי אתה וז"ש ויקרבו ימי שהיום ר"ל הזמן קובל עליך שנעלם מן הדור שהיה באותו הזמן שנתעלה למעלה הזמן כידוע. שכל שהוא תחת השמש הוא תחת הזמן כמו שנאמר והיו לאותות ולמועדים וימים ושנים.

וכדברי הגמרא תענית ה' אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת, א"ל וכי בחינם הספידו וחנטו וקברו את יעקב? א"ל מקרא אני דורש, שנאמר (ירמיה ל ז) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, עכ"ל.

ובעצם כלשון זו מצאנו אצל משה רבינו כפי שהבאתי בפרשת וילך, שכתוב "הן קרבו ימך למות" - והקשתי שם למה לשון רבים ולא יומך?

ונם שם במדרש רבה ט' שאלו מהו "הן"? א"ר סימא היום קובל לפני ה' אמר רבש"י איני זז ואיני שוקע אם משה קיים, וזה פלא עצום מדוע שהיום לא רצה לשקוע כשמשה חי??

דבנן אמרו כיון שידע משה שהיה לו למות באותו היום מה עשה א"ר ינאי כתב 13 ספרי תורה 12 ל"ב שבטים ואחת הניח בארון שאם יבקש לזייף דבר שיהיו מוצאים אותה שבארון, אמר משה מתוך שאני עסוק בתורה שכולה חיים היום שוקע והגזירה מתבטלת, מה עשה הקב"ה רמז לשמש שיעמוד כנגדו ויטען שאינו שוקע אם משה קיים בעולם, ולכן אמר הקב"ה למשה "הן" קרבו ימך שהיום טוען נגדך שעליך למות.

וחשבת לבאר בעניין, שבעצם איך יצא בסוף שמשה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביום אחד? הרי משה תכנן שהכתיבה תיקח זמן רב והעיקר שבנתיים יעבור היום כשהוא עסוק בכתיבת הספרים וכך תתבטל הגזירה? וכמו כן, אם מדובר ביום פטירת משה, מדוע כתוב "ימך" לשון רבים, ולא "יומך למות"??

ונראה שמשה רבינו לא היה יכול ללמד תורה כי נסתלקו ממנו מעיינות החוכמה ובעצם בכך ה' מנע ממשה ללמד תורה את עם ישראל ובכך משה לא יהיה עסוק בתורה ויוכל הקב"ה להמיתו, אבל משה החליט אם לא ללמד לפחות לכתוב ספר תורה לכל שבט ושבט ועוד אחד למשמרת, כך יהיה עסוק ימים רבים בכתיבת הספרים, ובכוח כתיבת התורה יחיה ולא ימות.

אבל הקב"ה ברחמיו לא מנע טוב ממושה, כי רצון יראיו יעשה, ואכן נתן למשה רבינו את רצונו לכתוב 13 ספרי תורה לכל השבטים ולמשמרת.